16 Yaşındayız

ANDANTE

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi

SIRA DIŞI BİR FESTİVAL DENEYİMİ: BACHÇEDE

İKİNCİ KODÁLY MARATONU BAŞLIYOR

SIEMENS OPERA YARIŞMASI GENÇ YETENEKLERİ BEKLİYOR

BODRUM MÜZİK FESTİVALİ

ANILARDAKİ İSTEMİHAN TAVİLOĞLU

SABAHATTİN KALENDER 100 YAŞINDA

ELLEN JEWETT'İN KEMANINDAN ÜÇ TÜRK BESTECİSİ

İSTANBUL'U SALLAMAYA GELİYOR

David Garrett

ISSN 1303-7749
AĞUSTOS 2019
Yıl 16 - Sayı 154
Fiyatı 18 TL

BODRUM MÜZİK FESTİVALİ

15. BODRUM MÜZİK FESTİVALİ

22-25 Ağustos 2019

Fazıl Say • Sara Ferrández • **Pablo Ferrández**
Ksenija Sidorova • Elvin Hoxha Ganiyev
Faruk Kalaycı • **Francesco Tristano** • Korhan Futacı
Jess Gillam • Zeynep Özsuca • Nil Venditti
Mert Fırat • Vassilis Varvaresos • **Sväng**
Bilkent Senfoni Orkestrası • Umut Sağlam
Olten Filarmoni • İbrahim Yazıcı • **Karsu**
Doğuş Çocuk Senfoni Orkestrası'ndan Genç Yetenekler

Biletler Biletix'te

DOĞUŞ GRUBU
SANATA DOĞUŞTAN İYİ BİR GELECEK

bodrummuzikfestivali.com
/bodrummuzikfestivali

Kazandığınız Millerle asıl şimdi uçacaksınız.

Siz de hemen Miles&Smiles QNB Finansbank'a başvurun, kazandığınız Millerle daha önce hiç uçmadığınız kadar çok uçun.

Başvuru için
MİL TCKN yazın
2273'e gönderin.

QNB FINANSBANK

TURKISH AIRLINES
Miles&Smiles

İÇİNDEKİLER

Sayı 154 -Ağustos 2019

4 **İNCİR ÇEKİRDEĞİ**
Serhan Bali
Klasik yaz notları

KULİS

8
* *Bodrum Müzik Festivali 15 yaşında*
* *Siemens Opera Yarışması genç yetenekleri bekliyor*
* *Bodrum Kalesi kapılarını Uluslararası Bodrum Bale Festivali için açıyor*
* *Bachçede Yaz Festivali*
* *Kodály Eğitim Günleri maratonu başlıyor*

17 **GENÇLERDEN HABERİNİZ VAR MI?**
Şefik Kahramankaptan
Barenboim-Said Akademi'de 11 Türk müzik öğrencisi

KAÇIRMADIK

20 **İSTANBUL'U DİNLİYORUM**
Egemen Berköz
Çoksesli evrensel müzikle varoluşu yaşamak

22 **BAŞKENT'TEN YANSIMALAR**
Şefik Kahramankaptan
Anılardaki İstemihan Taviloğlu

KAPAK

26 **Osman Enfiyecizade**
İstanbul'u sallamaya geliyor
David Garrett

34 **Serhan Yedig**
Besteci, orkestra şefi ve eğitimci Sabahattin Kalender 100 yaşında

42 **KAYIP SESLERİN İZİNDE**
Emre Aracı
Berlioz'un Anılar'ında Londra

48 **İsmail Hakkı Aksu**
İstanbul Operası AKM'de

52 **KAYIT MASASI**

56 **Jerry Dubins**
"Yeni müziğe duyulan ön yargıyı anlayamıyorum"
Ellen Jewett

60 **MÜZİK BORSASI**
Michael Kuyucu
Klasik ve rock bu albümde buluştu

62 **MÜZİSYEN DÜNYASI**
Ozan Tunca
Verimli çalışma için ipuçları

64 **Hİ-Fİ DÜNYASINDAN**
Ahu Ünalp

68 **NE DİNLİYORLAR**
Çağatay Afyon

69 **AL DENTE**
Asude Karayavuz
Atilla Aldemir

ANDANTE
Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi

Sahibi
Ömer Serhan Bali ve Reşide Ahu Ünalp Adi Ortaklığı adına Reşide Ahu Ünalp

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Serhan Bali
serhanbali@andante.com.tr

İdari Direktör
Reşide Ahu Ünalp
ahu.unalp@andante.com.tr

Yayın Kurulu
Serhan Bali, Melike Bali, Reşide Ahu Ünalp, Feyzi Erçin, Onur Aydın

Grafik Tasarım
BaliÜnalp *"music in progress"*

Kapak Fotoğrafı
Christoph Köstlin

Abonelik ve Eski Sayılar
info@andante.com.tr

Renk Ayrımı-Baskı-Cilt
Şan Ofset
Hamidiye Mah. Anadolu Cad. No:50 Kağıthane / İstanbul
Tel: 0212 289 24 24

Baskı Tarihi
Ağustos 2019

Andante Yönetim Merkezi
Akçaağaç Sokak No:1/1A
Acıbadem Üsküdar / İstanbul
Tel: (0216) 325 27 13
(0216) 545 03 86

Yayın Türü
Aylık Yaygın Süreli Yayın

Andante dergisinde yayımlanan tüm yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. İzinsiz alıntı yapılamaz.

A STAR ALLIANCE MEMBER
MİSAFİRPERVERLİKTEN
ÇOK DAHA FAZLASI
Sizi bulutların ötesine çıkaran benzersiz Business Class deneyimimizin sırrı,
yaptığımız her işin kalbinde dünyaca ünlü misafirperverliğimizin bulunmasında saklı.
TURKISH AIRLINES

İNCİR ÇEKİRDEĞİ
Serhan Bali
serhanbali@andante.com.tr

Klasik yaz notları

Son birkaç aydır bu köşeyi boş bıraktığım için okurlarımdan özür dilerim. Anlatılmaz ancak yaşanır dedirten türden çok yoğun bir tempoda geçti önceki aylarım. Gazeteci olarak çıktığım uluslararası klasik müzik festivalleri turlarından, Batıya Yolculuk belgeseli çekimlerinden zengin anı ve izlenimlerle döndüm. Budapeşte, Leipzig, Garmisch-Partenkirchen ve Viyana'da gördüklerimi, yaşadıklarımı, müzisyenlerle röportajlarımı, ekipçe filme aldıklarımızı önümüzdeki günlerde sizlerle dergimiz ve beIN IZ TV üzerinden yoğun olarak paylaşacağım.

Summa Cum Laude Festivali çekimlerimizden bir kare: Festivalin kurucu genel müdürü Christian Bender, sanat yönetmeni Saul Zaks, festivalin Türkiye temsilcisi Yaprak Renda ve Serhan Bali

Bu festival genç müzisyenlerimiz için biçilmiş kaftan

Katıldığım ve sonraki günlerde üzerinde daha çok duracağım ama bu yazımda en azından kısaca bahsetmek istediğim etkinliklerin başında Viyana'da Temmuz başında düzenlenen Summa Cuma Laude Uluslararası Gençlik Müzik Festivali geliyor. Gençlik orkestralarımız ve korolarımızın mutlaka dikkate almaları gereken çok keyifli ve öğretici bir etkinlik bu. BeIN İZ TV ekibi olarak Summa Cum Laude'yi davetli olarak ziyaret ettik, çekimler yaptık ve çektiğimiz tüm görüntüleri izleyenlerimize aktarmak için sabırsızlanıyoruz. Batıya Yolculuk'un bu yeni Viyana bölümü muhtemelen Eylül ayından itibaren gösterime girecek ve ben de buradan okurlarım ve izleyenlerimizi tekrar bilgilendireceğim.

Şef Hakan Şensoy'dan iki yeni CD kaydı!

Günden günde daha fazla dışa açılan klasik müzisyenlerimiz arasında yer alan kemancı ve orkestra şefi Hakan Şensoy'un şef olarak yaptığı iki yeni CD kaydı gerçekten kıvanç verici.

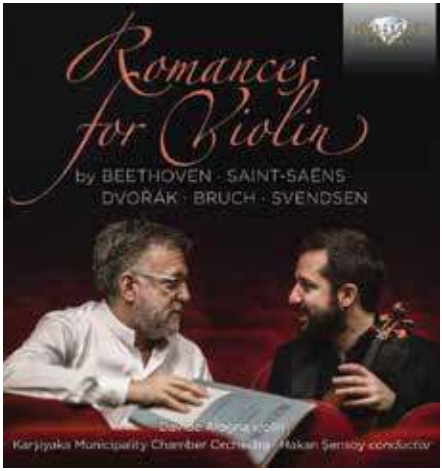

Kayıtlardan birinde başında bulunduğu İzmir DSO'yu diğerinde ise kurucularından biri olduğu Karşıyaka Oda Orkestrası'nı yönetiyor Şensoy. İki kaydı da öne çıkaran özellikler var; örneğin, İzmir DSO'nun 43 yıllık tarihinde Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanmış ilk kaydı bu (orkestranın başka markalardan çıkmış kayıtlarının sayısı 10'u bulmuyor). Şensoy'un amacı bu kaydın ardından Bakanlıktan orkestra için bir kayıt daha çıkarmak. Beken, Saygun ve Şostakoviç'in eserlerinden oluşan kaydın Can Aykal'ın imzasını taşıyan ses kalitesi kristal berraklığında, Şensoy yönetimindeki İzmir DSO ise harika yorumlar sergilemiş. Şensoy'un diğer kaydında ise ekip olarak az zamanda büyük işler başardıkları Karşıyaka Oda Orkestrası'nı yönettiğini görüyoruz. Brilliant Classics gibi önemli bir markadan çıkan bu kayıtta seçkin İtalyan kemancı Davide Alogna solist olarak keman ve orkestra için bestelenmiş romansları seslendirmiş. Romans denince -genel olarak- aklına ilk (ve son) olarak Beethoven gelen müzikseverler için ufuk açıcı bir kayıt olmuş.

Serkan Dali

Yaz festivallerinin en görkemlisi

Yaz mevsimi demek klasik müzik dünyasında 'festival mevsimi' demektir! Bregenz Festivali Avrupa'nın yıllardır en çok sayıda izleyici çeken opera festivallerinden biri olmasıyla ünlüdür, benim de tur lideri olarak hemen her yıl müziksever gruplarımla birlikte ziyaret ettiğim bu festivalde her iki yılda bir yeni bir opera yapımı sahnelenir. Bu yıldan itibaren Verdi'nin *Rigoletto* operası Bregenz gölü üzerinde kurulan bu ünlü sahnede binlerce izleyicinin karşısına geçiyor. Fotoğraftan da anlaşılabileceği gibi yine devasa boyutlarda dekorlardan oluşan, yine göle -ve izleyiciye- doğru

eğimli bir sahne kurulmuş. Henüz ne izledim ne de eleştirilerini okudum ama yine suyun da rejinin bir parçası olarak mutlaka az ya da çok kullanıldığı bir yapım olmuştur diye düşünüyorum. Bu vesileyle, Bregenz Festivali'ne gelecek yıl temmuz ya da ağustos ayında Fest Travel organizasyonuyla gitmek niyetinde olduğumuzu bu köşeden duyurayım. Gittiğimizde sadece göl sahnesindeki ana yapımı izlemekle kalmayıp kapalı salondaki daha küçük opera yapımı ile festivalin yerleşik orkestrası olan Viyana Senfoni Orkestrası'nın senfonik konserine de mutlaka katılıyoruz. Turumuzla ilgili bilgi edinmek isteyenler benimle e-posta adresim üzerinden yazışabilirler.

26. İstanbul Caz Festivali'nin hiç kuşkusuz en önemli konuklarından biri olan Kamashi Washington, 10 Temmuz akşamı Volkswagen Arena'da, yetişmesinde çok büyük katkısı olan babasının da içinde olduğu çok önemli müzisyenlerle birlikte sahne aldı.

Müzikal ebeveynler ve eğitimcilerin olduğu bir ortamda doğan ve Los Angeles'in en önemli müzik okullarında aldığı eğitimle üstün yeteneklerini pekiştiren, Wayne Shorter ve Herbie Hancock gibi caz müziğinin bir çok duayeniyle sahne alan; saksafoncu, besteci, yapımcı ve grup lideri kimliğiyle, çok kültürlülüğe vurgu yapan projeleriyle, ilerici ve doğaçlama müzik kariyerinde emin adımlarla bir meşale gibi ilerleyen Washington, soul, caz, funk, hip-hop ve elektronik müzikten oluşan muhteşem bir repertuvarla ve doğaçlama sololarıyla unutulmaz bir konseri müzik tarihine yazdırmış oldu.

FOTOĞRAF VE METİN: NEVZAT YILDIRAN

Türk kahvesi denince aklınıza kim geliyor

Tahmis Sokağı'ndaki mağazanın 1932 yılına ait görüntüsü.

1871'den beri kalitesini ve titizliğini hiç bozmadan evlerimize nefis Türk kahvesini getiren **Kurukahveci Mehmet Efendi**, bugün 50'den fazla ülkede tüketiliyor. Kurukahveci Mehmet Efendi, Türklerin dünyaya armağan ettiği Türk kahvesini, her yudumda aynı kalite ve keyifle dünyaya ulaştırıyor.

www.mehmetefendi.com

Bodrum Müzik Festivali 15 yaşında

Bu yıl 22-25 Ağustos tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan Bodrum Müzik Festivali, 15. yılında yine müzik dünyasının yıldızlarını ağırlamaya hazırlanıyor. Dört gün sürecek olan festivalde, Türkiye ve dünyadan ünlü isimler müzikseverlere keyifli anlar yaşatacak.

2005 yılında Doğuş Grubu'nun kuruculuğuyla yola çıkan Bodrum Müzik Festivali, bugün Bodrum'un bir sanat rotası hâline gelmesinde önemli katkıları olan bir etkinlik olarak öne çıkıyor. Dünyanın en önemli müzik merkezlerinde konserler veren yıldızların yanı sıra, ülkemizin birbirinden değerli isimlerini sanatseverlerle buluşturan festival, kariyerinin henüz başında olan genç yeteneklere desteğini de sürdürüyor.

Pablo Ferrandez

Festivalin 22 Ağustos verilecek olan açılış konserinde, kariyer basamaklarını hızla tırmanan dikkat çekici şef Nil Venditti yönetimindeki Bilkent Senfoni Orkestrası (BSO) uluslararası besteci ve piyanistimiz Fazıl Say'a eşlik edecek. Festival ayrıca İbrahim Yazıcı yönetimindeki BSO'nun, Say'ın *Umut Senfonisi* adlı eserinin Türkiye prömiyerini gerçekleştireceği konsere de ev sahipliği yapacak.

Dört gün boyunca Fazıl Say, Pablo Ferrández, Ksenija Sidorova, Karsu, Elvin Hoxha Ganiyev, Vassilis Varvaresos, Sara Ferrández, Umut Sağlam, Kerem Tunçer, Faruk Kalaycı, Francesco Tristano, Korhan Futacı, Jess Gillam, Zeynep Özsuca ve Mert Fırat gibi sanatçıları ağırlayacak olan festival, Bilkent Senfoni Orkestrası, Olten Filarmoni Orkestrası, Quartet Parantez ve Finlandiya'nın olağanüstü tango yorumlarıyla ünlü armonika grubu Sväng gibi toplulukların performanslarına da ev sahipliği yapacak.

Bodrum Müzik Festivali, her yıl olduğu gibi bu yıl da genç yeteneklerin profesyonel hayattaki ilk adımlarına destek olmak amacıyla Sabah Konserleri serisini düzenlemeye devam ediyor. Doğuş Çocuk Senfoni Orkestrası'nın genç üyeleri, sabahın ilk ışıklarında verecekleri umut dolu konserleriyle bu yıl da heyecanlarını

Jess Gillam

sanatseverlerle paylaşacaklar.

Avrupa Festivaller Birliği üyesi olan Bodrum Müzik Festivali'nin bilet gelirlerinin tamamı kuruluşundan bu yana çeşitli vakıf ve derneklere bağış olarak aktarılıyor.

''Janice yeni yetmeliğimizin kaplanıydı. Onu da Jim'i de ormanlarda bıraktık. Ormanlardan kente yol aldık. Yolda Deep Purple'la karşılaştık, yol asiliğini bıraktık. Şehre geldik, Led Zeppelin'le karşılaştık, şehir asiliğini bıraktık. Para kazanmaya başladık, Level 42, Foreigner ve Toto'yla tanıştık. Duygularımızı terbiye ettik, öğrenebilmek için asiliği bıraktık.''

www.entegresoft.com

Siemens Opera Yarışması genç yetenekleri bekliyor

Türkiye'nin ilk ve tek ulusal opera yarışması olan Siemens Opera Yarışması için başvuru süreci başladı. 21 yıldır genç opera sanatçılarını dünya sahneleriyle tanıştırma amacıyla düzenlenen Siemens Opera Yarışması için son başvuru tarihi 23 Ağustos olarak belirlendi.

Profesyonel olan ya da henüz kariyerinin başında olan tüm genç opera sanatçılarının katılabildiği yarışmada başvurular *siemens.com.tr/opera19* adresi üzerinden yapılacak.

Elemeler 6-8 Eylül'de

Yarışmada elemeler 6-8 Eylül tarihleri arasında gerçekleştirilecek. Yarışmayı kazanarak Almanya'da opera eğitimi alma şansı yakalayacak olan genç opera sanatçıları böylece Türkiye'yi dünya sahnelerinde temsil etme imkânına sahip olacaklar.

Geçtiğimiz sene gerçekleştirilen 20. Siemens Opera Yarışması'nı kazanan genç opera sanatçıları Türkiye'yi dünya opera sahnelerinde temsil etmeye başladılar. Siemens Türkiye'nin "yaşam için müzik, yaşam için yenilikçi zekâ" yaklaşımıyla düzenlediği yarışmada dereceye giren adaylar dünya sahnelerinde yer alma fırsatının yanında başarılarını çeşitli

ödüllerle taçlandırdılar. Geçen seneki yarışmanın birincisi Barış Yavuz, Almanya'daki Karlsruhe Operası'nda bir yıllık burs ve Goethe-Institut İstanbul'da dört aylık Almanca bursu kazandı. Yarışmanın ikincisi Beren Kader Fidan, Avusturya Salzburg Mozarteum Müzik Akademisi'nde altı haftalık burs ve Goethe-Institut İstanbul'da iki aylık Almanca bursu kazandı. Üçüncü olan Berk Dalkılıç ise 2000 avroluk ödülün sahibi oldu.

Sanata açılan pencereler DenizBank çatısı altında!

Kurulduğumuz günden bu yana sanatın ve sanatçının hep yanında olduk. Pek çok projeye destek olmanın gururunu yaşadık.

Bugün, yine aynı heyecanla birçok çalışmaya DenizBank çatısı altında bulunan DenizKültür ile destek vermekten onur duyuyoruz.

f - 🐦 - 📷 /DenizBank | www.denizbank.com | 0850 222 0 800

DenizBank

Bodrum Kalesi kapılarını Uluslararası Bodrum Bale Festivali için açıyor

Ülkemizin ilk ve tek bale festivali olan Uluslararası Bodrum Bale Festivali 17. yılında sanatseverlerin karşısına yine zengin bir programla çıkmaya hazırlanıyor. Bu yıl 3-21 Ağustos tarihleri arasında seyirciyle buluşacak olan festivalde DOB müdürlüklerince dünya ve Türkiye prömiyerleri yapılan, her temsili kapalı gişe oynamış dört çok özel eserin yanı sıra, yabancı konuk toplulukların sahneleyeceği iki eserle birlikte toplam altı eserin sekiz temsili izlenebilecek. Festivalin bu yılki yabancı konukları Gürcistan Sukhishvili Ulusal Bale Topluluğu ve İspanyol Aida Gomez Dans Topluluğu olacak.

Festival 3 Ağustos akşamı, modern dans repertuvarının beğenilen eserlerinden *Frida* ile açılacak. Özgür Adam İnanç'ın reji ve koreografisiyle Mersin DOB tarafından sahnelenecek olan eser Arturo Marquez, Jose Pablo Moncayo ve Can Aksel Akın'ın müzikleri eşliğinde Meksikalı ressam Frida Kahlo'nun hayatını anlatıyor.

6-7 Ağustos akşamları ise Gürcü ulusal dansının tüm dünyada tanınmasını sağlayan Sukhishvili Ulusal Bale Topluluğu sahnede olacak. 1945 yılından bu yana performanslarını 90'dan fazla ülkede, 50 milyondan fazla seyirciye ulaştıran topluluk festival seyircisiyle iki gece üst üste buluşacak.

Festivalin devamında DOBGM'nin iki önemli klasik bale eseri seyirciyle buluşturulacak. Dünyada opera, bale ve tiyatro oyunlarına konu olan Romeo ve Jülyet'in aşkları bu defa ülkemizin ödüllü koreografları Volkan Ersoy ve Armağan Davran'ın librettosu ve özgün koreografileriyle 10 Ağustos akşamı İzmir DOB tarafından sahnelenecek. Festival programının ikinci klasik bale eseri olan *Şehrazat* ise 14 Ağustos akşamı izleyicinin karşısında olacak. Armağan Davran'ın libretto ve koreografisiyle Antalya DOB tarafından sahnelenecek.

Festivalde Flamenko ateşi bu yıl dünyaca ünlü Aida Gómez ve Dans Topluluğu ile yanacak. İspanya Ulusal Balesi'nin baş dansçılarından, Flamenko ustası ve ödüllü koreograf Aída Aguda Gómez'in kuruculuğunu yaptığı ve direktörlüğünü üstlendiği topluluk özgün *Carmen* yorumlarıyla 17 ve 18 Ağustos akşamları iki kez sahnede olacak.

Festivalin kapanışı İstanbul DOB'un genç ve dinamik grubu Modern Dans Topluluğu İstanbul'un *Jizel* dans-drama eseriyle yapılacak. Bir dünya klasiği olan *Giselle* balesinin koreograf Aysun Aslan tarafından modern bir dans drama formunda sunumu olan *Jizel,* 21 Ağustos akşamı seyirciyle buluşacak.

CAKA

1. ÇOCUK & GENÇLİK MÜZİK KAMPI

CAKA
CİHAT AŞKIN VE KÜÇÜK ARKADAŞLARI
CİHAT AŞKIN AND LITTLE FRIENDS

25-30 AĞUSTOS 2019

Seferihisar

Bilgi ve İletişim
www.caka.info - 0533 668 33 34 - 0551 215 01 93

CAKA 2019 MÜZİK YAZ AKADEMİSİ / CALF 2019 MUSIC SUMMER ACADEMY

GENEL SANAT YÖNETMENİ: CİHAT AŞKIN

ANI SCHNARCH

BAHAR BÜYÜKGÖNENÇ POLAT

CİHAT AŞKIN

ÇAĞDAŞ ÖZKAN

GÖRKEM ÇALGAN

ITZHAK RASHKOVSKY

İZZET NAZLIAKA

SEVİL ULUCAN

ŞENOL AYDIN

TAYFUN İLHAN

WWW.CAKA.INFO - 18 - 25 AĞUSTOS 2019 - BURSA

Keyifli, sıra dışı bir festival deneyimi

Bachçede Yaz Festivali

Geçtiğimiz yıl ilk kez düzenlenen ve sanatseverlerden çok iyi yorumlar alan Bachçede Yaz Festivali, bu yaz 5 Ağustos-5 Eylül tarihleri arasında Sakıp Sabancı Müzesi Fıstıklı Teras'ta müzikseverlerle buluşacak.

Hakan Erdoğan Productions tarafından 1998'den beri düzenlenen İstanbul Bach Günleri ve konserleri bugüne kadar saraylar, müzeler gibi pek çok sıra dışı mekânda gerçekleştirildi. Bach&Love, Bach Before&After, Bach&Bahar gibi farklı temalarla tasarlanan Bach festivalleri ve konserleri, çoğunlukla katı kuralların işlediği düşünülen klasik müzik konserlerinin son derece keyifli ve alternatif bir atmosferde gerçekleşmesini sağlıyor.

Thomas Gabriel Trio

Festival, 16-18. yüzyıl Avrupa ve Osmanlı saray müziklerini icra eden İzmir Barok tarafından verilecek olan konserle açılacak. Her iki türü de orijinal enstrümanlarıyla sunan ilk Türk topluluğu olan İzmir Barok'un dinleyiciyle buluşacağı konser 5 Ağustos'ta Sakıp Sabancı Müzesi Fıstıklı Teras'ta izlenebilir.

6 Ağustos'taki ikinci konserde Rusya'dan misafir edilen Globus Music topluluğu yer alacak. Klavsen, viola da gamba, keman ve sopranodan oluşan topluluk Barok müzikteki yenilikçi performanslarıyla dikkat çekiyor.

Festival Bach'ın müziğini cazla harika bir şekilde birleştiren Thomas Gabriel Trio'nun 21 Ağustos akşamı vereceği konserle devam edecek. Almanya'dan gelen topluluk piyanoda Thomas Gabriel, kontrbasta Gunnar Polansky ve davulda Martin Klusmann'dan oluşuyor.

22 Ağustos'ta ise Çek Cumhuriyeti'nin en iyi topluluklarından Musica Minore'yi misafir edecek olan festival, 23 Ağustos'ta dünyanın önde gelen piyanistlerinden Konstantin Lifschitz'i dinleyiciyle buluşturacak.

Festival 27 Ağustos'ta Avrupa'nın en eski Barok topluluklarından Hortus Musicus'un vereceği konserle devam edecek. Konserin ikinci yarısında Türkiye'nin en iyi kanuncularından Tahir Aydoğdu'nun katılımıyla eski Türk müziğinden eserler seslendirilecek.

Türkiye'de Barok müziğe müzisyenlerin de ilgisinin artmasıyla birlikte, bu yıl ilk kez Türk grupların da yer aldığı festivalde Türk klavsenci İklim Tamkan'ın oluşturduğu topluluk tarafından Pergolesi'nin *Stabat Mater*'i yorumlanacak. 3 Eylül'de Fıstıklı Teras'ta verilecek bu konserin solistleri soprano Nihan İnan ve mezzosoprano Senem Demircioğlu.

Bachçede Yaz Festivali 5 Eylül'de Rusya'dan gelen The Barock Moscow Ensemble'ın vereceği çarpıcı konserle sona erecek.

BACH ÇEDE FESTİVAL

5 Ağustos Pazartesi
İzmir Barok, Açılış Konseri
16-18. yy Avrupa ve
Osmanlı Saray Müzikleri

6 Ağustos Salı
Globus Music Moscow

21 Ağustos Çarşamba
Thomas Gabriel Trio
Bach ve Caz

22 Ağustos Perşembe
Ensemble Musica Minore
Jiri Barta, viyolonsel;
Nazlı Erdoğan, viyola

23 Ağustos Cuma
Konstantin Lifschitz
Piyano Resitali

27 Ağustos Salı
Hortus Musicus
Andres Mustonen, şef, keman
& Tahir Aydoğdu, kanun

03 Eylül Salı
Pergolesi Stabat Mater
İklim Tamkan, klavsen;
Nihan İnan, soprano;
Senem Demircioğlu,
mezzo soprano

05 Eylül Perşembe
The Barock Moscow Ensemble
Kapanış Konseri

Konserler **20.30**'da başlar,
kapılar **19.00**'da açılır.
Vale hizmeti ücretlidir.

SAKIP SABANCI MÜZESİ

FISTIKLI TERAS AÇIKHAVA KONSERLERİ

2nd BACH IN THE GARDEN SUMMER FESTIVAL

05.08 / 05.09 2019

biletix
ticketmaster

HAKAN ERDOĞAN PRODUCTIONS

hakanerdoganproductions
hakanerdoganprodüksiyon
hepproductions.com
info@hepproductions.com

SSM · T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI · Embassy of Estonia Ankara · MERIDIEN İSTANBUL ETİLER

Kodály Eğitim Günleri maratonu başlıyor

Marmara Üniversitesi ve Macaristan Başkonsolosluğu'nun himayesinde, Franz Lizst Müzik Akademisi Kodály Enstitüsü ve Macar Kültür Merkezi'nin iş birliğiyle ilki 9-12 Ekim 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilen Uluslararası İstanbul Kodály Eğitim Günleri'nin ikincisi yine aynı koşullarda 18-21 Eylül 2019 tarihleri arasında düzenleniyor.

Dünyanın önemli müzik öğretimi yaklaşımlarından biri olan ve tüm dünyada Macar besteci ve müzik pedagogu Zoltán Kodály'nin (1882-1967) adıyla anılan, yaygın olarak bilinen, tanınan ve uygulanan Kodály Müzik Eğitimi Yaklaşımı, Türk ulusal müzik eğitimi yaşantımızda sıklıkla konuşulmasına karşın, bugüne kadar herhangi bir organizasyonda konu edilmemiş, uygulamaya dönük olanakları müzik eğitimi ilgililerince çok da tanınamamıştır.

Ağırlıklı olarak atölye çalışmaları ve konserleri içerecek olan 2. Uluslararası İstanbul Kodály Eğitim Günleri'nde dünyada Kodály eğitimi konusunda tanınan altı uzman eğitmen, dört gün boyunca, beş farklı disiplinde eş zamanlı olarak atölye çalışması yürütecek. 150'ye yakın aktif katılımcının beklendiği eğitim günlerinde katılımcılar, Kodály Müzik Eğitimi Anlayışı kapsamında çocuk müzik eğitimi (erken çocukluktan, ilkokul, ortaokul müzik eğitimi düzeylerine kadar), solfej eğitimi, koro ve koro yönetimi, *colourstrings* adıyla bilinen çalgı öğretimi ile keman ve çello öğretimi ve Kokas (müzik aracılığıyla çocukların içsel dünyalarının artistik dil ve kodlar yardımıyla yorumlanması, hareket ve aktivite yoluyla verimli çalışmalara dönüştürülmesi ve bu yolla ifade becerilerinin geliştirilmesi esasına dayalı bir yaklaşım) ana başlıklarında eğitim alarak, aktif katılımla yaşayarak tanıma/öğrenme fırsatı bulacaklar.

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğr. Üyesi ve aynı zamanda 2. Uluslararası İstanbul Kodály Eğitim Günleri etkinliğinin proje yürütücüsü ve öncüsü olan Prof. Dr. Sibel Çoban, ülkemiz müzik eğitimi alanı açısından bu etkinliği ikinci kez düzenlemenin bir görev ve sorumluluk olduğunu belirterek yıllardır hayali olan böylesine nitelikli ve verimli bir etkinliğin ikincisini yine ülkemizin en köklü ve öncü akademik kurumu olan Marmara Üniversitesi'nde gerçekleştiriyor olmanın da ayrıca mutluluğunu ve gururunu taşıdığını şahsı ve düzenleme kurulu adına belirtiyor.

Uluslararası İstanbul Kodály Eğitim Günleri'yle ilgili ayrıntılı bilgiye *kodályturkey.com* adresinden ulaşabilirsiniz.

Şefik Kahramankaptan
ksefik@gmail.com

Barenboim-Said Akademi'de 11 Türk müzik öğrencisi

Berlin'de dördüncü yılını tamamlayan Barenboim-Said Akademi'deki Türk öğrenci sayısı giderek artıyor. Akademi'nin ilk Türk lisans mezunu ise Kerem Tuncer oldu.

Avrupa'da müzik eğitimi görmek, Türkiye'nin AB üyesi olmaması ve döviz kurunun yükselmesi nedeniyle giderek zorlaşırken, kapılarını dört yıl önce açarak ilk öğrencilerini alan Berlin'deki Barenboem-Said Akademi'deki Türk öğrenci sayısı giderek artıyor. Öğrencilerinin Doğu-Batı Divan Orkestrası'nda da çaldığı kurum, ilk Türk mezununu 2018-19 öğretim yılı sonunda verdi, iki yeni Türk öğrenciyi ise yeni öğretim yılı için kabul etti.

Akademi'nin ilk Türk mezunu, Bilkent Müzik Lisesi'ni bitirdikten sonra yapılan sınavları kazanarak Berlin'e giden kemancı Kerem Tuncer oldu. Ancak Tuncer okuldan ayrılmıyor. Bu kez, yine Barenboim-Said Akademi'nin Bestecilik bölümünün Artist-Diploma programını kazandı. *"Mutlu olduğum okulumdan ayrılmaya zaten pek sıcak bakmıyordum. Zor bir sınavın ardından önemli besteci Prof. Stefan Winkler'in sınıfını kazandım, kendisiyle en az bir sene kompozisyon okuyacağım için çok onurluyum. Bu eğitimi hem besteciliğimi hem de şefliğimi geliştireceği için istiyordum, bu konuda bana çok şey katacağına eminim"* diyor Tuncer.

Kerem Tuncer, orkestra yönetirken

İleriye dönük planlamasını da yapan Tuncer, bundan sonra keman çalışmalarını, kendi kurduğu, tümüyle Almanya'daki Türk öğrencilerinden oluşan yaylı çalgılar dörtlüsü Quartet Parantez'le oda müziği alanında sürdürmeyi amaçlıyor. Liseden bu yana kompozisyon alanında da büyük ilerleme sağlayan Tuncer, yeni bestelerini kendi yaylı çalgılar dörtlüsü için yapmayı sürdürecek. Ama esas hedefi iyi bir şef olmak. Bu konuda Tuncer'in önüne önemli bir fırsat çıktı. Hans Eisler'de, Almanya'daki tanınmış şef eğitimcisi Christian Ehwald'ın sınıfında eğitim görmek için 30 kişinin katıldığı sınavda son beş kişi içine girdi. Ancak bu yıl kontenjanın düşürülerek sadece bir kişi alınması kararına takıldı, çünkü toplam puan değerlendirmesinde ikinci oldu. Ama bu aksilik Kerem Tuncer'i yıldırmayacak, bakın ne diyor: *"Normal bir senede verdiğim sınavın ardından sınıfını kazanmış olacağımı ancak bu senenin kontenjan şanssızlığının bana denk geldiğini söyleyip hem tebrik etti hem de üzüntüsünden bahsetti. Kendisi yeni sınava kadar, zamanı oldukça benimle ders yapabileceğini söyledi. Ben de yoğunluğumu bu güzel gelişmelerden sonra bu noktaya kaydırıp, bu sınıfa girme onuruna erişmeyi ve ardından alacağım eğitimin ardından Türkiye'den yetişmiş önemli şeflerden biri olmayı hedefliyorum."*

Kerem Tuncer (1. keman), Orkun Pala (2. keman), Barok Bostancı (viyola) ve Umut Sağlam'dan (viyolonsel) oluşan Quartet Parantez'in, önümüzdeki ilk konseri Ağustos sonunda Bodrum

Festivali'nde, 25 Ağustos'ta saat 19:00'da.

Gelelim yenilere... Barenboim-Said Akademi'nin bu yıl kabul ettiği öğrencilerden biri kontrbas, diğeri viyolonsel dalında. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda dokuz yıl Alper Müfettişoğlu'nun kontrbas öğrencisi olan Cem Güney Yıldırım (d. 2000) birkaç kez sololarını dinlediğim, aralarında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Hacettepe Üniversitesi Senfoni Orkestrası'nın da bulunduğu dokuz ayrı orkestrada çalmış, dikkatli, yetenekli ve güzel bir tona sahip bir müzisyen. Gürel Aykal, Rengim Gökmen, Naci Özgüç, Patrick Souillot, Antonio Pirolli, Erol Erdinç, Işın Metin, Zoe Zeniodi, Burak Tüzün, Erdem Çöloğlu, Orhun Orhon, İnci Özdil, Tolga Taviş, Oğuzhan Kavruk, Hasan Niyazi Tura, Ertuğ Korkmaz'ın

Yunus Altıkanat

bageti altında çalan Yıldırım, Peter Kubina, Zsolt Fejervari Miroslav Gaydos ve Bozo Paradzik'in ustalık sınıflarına katıldı. Sınavda düzeyini ortaya koyan ve bu seçkin okulda burslu okumayı hak eden Yıldırım, artık Berlin Filarmoni Orkestrası eski solo kontrbasçısı Nabil Shehata'yla çalışacak.

Akademi'nin diğer yeni Türk öğrencisi ise, yeteneğiyle Barış İçin Müzik Vakfı'nda akordeonla başladığı çalışmaları Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'na taşıyarak Doç. Gözde Yaşar ve Prof. Reşit Erzin'le çalışan Yunus Altıkanat (d.2000). Lise eğitimi süresince Michael Haber, Tony Rymer, Alexander Rudin, Nikolaus Trieb gibi çellistlerin kurslarına katılan, Türkiye Gençlik Filarmoni Orkestrası'nda grup şef yardımcılığı yapan Yunus Altıkanat, Akademi'de Fin çellist Sennu Laine ve Prof. Dr. Michael Naumann'la çalışacak.

Cem Güney Yıldırım

Altıkanat ayrıca bu yıl Tekfen Müzik Bursu'nu da kazanan iki kişiden biri oldu. 2019-20 Öğretim yılında Barrenboim-Said Akademi'nin Türk öğrenci varlığı şöyle:

Lisans 1: Cem Güney Yıldırım (kontrbas), Yunus Altıkanat (viyolonsel)
Lisans 2 : Ayda Demirkan (keman), İdil Pulat (viyolonsel), Meri Musaev (obua), Deniz Koçyiğit (Kompozisyon)
Lisans 3 : Özüm Şemis (viyola), Mutlu İşdar (flüt)
Lisans 4 : Umut Sağlam (viyolonsel), Süeda Çatakoğlu (piyano)
Lisansüstü : Kerem Tuncer (Bestecilik)

Piyanist Mertol Demirelli'den bir başarı daha

Bilkent Üniversitesi'nde Oya Ünler'le başladığı piyano çalışmalarını Belçika ve İsviçre'de sürdüren genç piyanistimiz Mertol Demirelli, uluslararası alanda önemli bir başarı daha elde etti. Dünyanın saygın uluslararası yarışmalarından, bu yıl 21. kez düzenlenen uluslararası piyano

yarışması 2019 - Concours International de piano d'île de France'da en genç finalist olarak ikinciliği elde etti.

Yarışma yönetmeni tanınmış piyanist Anne Queffelec tarafından oluşturulan, seçkin piyanistlerin yer aldığı Eric Heidsieck başkanlığındaki jüri, en üst düzey olan Konser Piyanisti kategorisinde, Mertol Demirelli'yi ikincilik ödülüne layık görürken, birinciliği 28 yaşındaki Rus piyanist Alexander Sonderreger elde etti. Güney Kore'den Shinho Lee ise üçüncü olurken, Fransa'dan 26 yaşındaki Alexandre Madjar'a Karoly Mocsari özel ödülü verildi. Maisons-Laffitte'deki Le Château de Maisons'da yapılan yarışmanın finaline sekiz piyanist kalmıştı.

Mertol Demirelli Lozan Konservatuvarı'na sınıf atlayarak kabul edilmiş ve iki yılda lisansı tamamlayarak, 2018'de solist master programına alınan tek piyanist olmuştu. Demirelli bu kapsamda 2020' de Lozan Oda Orkestrası'yla çalacak ve bir CD kaydı yapacak.

Kasım 2018' den itibaren, eşzamanlı olarak İtalya'nın Floransa kentindeki Fiesole Müzik Okulu'nda piyano ve klavyeden orkestra yönetimi dalında da eğitim gören Demirelli Ağustos 2019' da hocası Ricardo Castro'nun yönetimindeki Bahia Gençlik Orkestrası'nın (NEOJIBA) Brezilya' da vereceği konserlerde sahneye çıkacak. Kasım 2019'da Brüksel'de Queen Elisabeth Music Chapel'de Brahms'ın keman-piyano ve keman-piyano-korno eserlerinin seslendirileceği oda müziği konserinde piyano başında olacak. 22 Aralık 2019'da ise son beş yıldır olduğu gibi, Türkan Saylan Kültür Merkezi'ndeki yılın son konser etkinliğinde bir resital verecek.

Mersin keman öğrencileri Tiflis'te bayrak gösterdi

Rondo - Klasika tarafından Tiflis'te düzenlenen Marine Iashvili Uluslararası Yaylı Çalgılar Yarışması'nda Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

Laçin Akyol ve Deniz Yakın

keman öğrencileri Deniz Yakın (d. 2008) birincilik, Laçin Akyol (d. 2006) ise birinciliğin verilmediği grupta ikinciliği paylaştı. İki keman öğrencisi de Mersin'de Lili Çumburidze'yle çalışmalarını sürdürüyorlar.

Jürisinde hiç Türk üye bulunmayan yarışmada jüri Khatuna Tushmalishvili, Aram Harutunyan, Johann Ko, Alexander Tichonov, Zoran Jacovcic'den oluşuyordu.

Bu yıl yarı zamanlı olarak 5. sınıfı okuyacak olan 10 yaşındaki Deniz Yakın, A grubundaki tek Türk katılımcıydı, diğer katılımcılar ise şu ülkelerden geliyorlardı: Gürcistan (beş), Ermenistan (altı), Japonya (bir), Litvanya (bir). Çok iyi bir performans gösteren Deniz Yakın, üç birinciden biri olarak ilan edildi.

B grubunda ise bu yıl tam zamanlı 8. sınıfı okuyacak olan 13 yaşındaki Laçin Akyol, Gürcistan'dan üç, Rusya'dan iki, Ermenistan'dan bir katılımcıyla yarıştı. Jüri, bu grupta birinciliği vermezken Laçin Akyol'a ikincilik derecesini paylaştırdı. Akyol'un birinci tur ve final etkinliği dinleyicilerin büyük beğenisini kazandı. Akyol'un bugüne kadar katıldığı ulusal ve uluslararası yarışmalarda birincilik dahil, çeşitli dereceleri bulunuyor.

İSTANBUL'U DİNLİYORUM

Egemen Berköz
egemen.berkoz@andante.com.tr

Çoksesli evrensel müzikle varoluşu yaşamak

Haziran çoksesli evrensel müziğin yoğunlaştığı aydır İstanbul'da. Yıl boyunca kulaklarımızdan eksik olmayan çokseslilik dünyanın dört bir yanından renklerle çeşitlenir, gürleşir, doruklara ulaşır. Bu müziğin tutkunları da festival izlencesini inceler, konser, sanatçı seçerler kendi beğenilerine göre. Heyecan gittikçe artar ve konserler boyunca da sürer gider. Benim de her yıl yaşadığım, güzel bir heyecandır bu. İnsanın içinde müziği, yaşam gücünü, sevgiyi diri tutar. Konserden konsere işte bu heyecanla, güçle koşarsınız. Bitmedi, konser biter, müzik bitmez, içinizde sürdürür yaşamını var olduğunuz sürece. İşte bu yılın festivalinden bende yaşayanlar...

Küçük ülkenin büyük orkestrasından zengin izlence

47. İstanbul Müzik Festivali'nin açılıştan sonra gidebildiğim konserlerinin ilki Lüksemburg Filarmoni'nin 15 Haziran akşamı Lütfi Kırdar'daki konseriydi. Festival izlencesinden bu konseri seçmemin nedeni, her şeyden önce, bir dünya orkestrasını daha ilk kez izleyecek olmamdı. Dünyanın son yıllarda parlayan yıldızlarından Çinli-Amerikalı piyanist Yuja Wang'ı da bir kez daha canlı dinleyecektim. Ayrıca, izleyebildiğim festival konserleri arasında izlencesi en zengin konserdi: 19. yüzyılın son büyük romantiği (benim için klasik müziğin gelmiş geçmiş iki en büyüğünden biri, öteki Beethoven) Çaykovski'nin *Fırtına* fantezi uvertürü ve 20. yüzyılın çok önemli üç bestecisinin (Gershwin, Şostakoviç, Stravinski) birer yapıtı.

Yuja Wang - Açılış Konseri (Fotoğraf: Ali Güler)

Claudio Abbado ve Bernard Haitink'in eğitiminden de geçmiş genç İspanyol şef Gustavo Gimeno'nun yönettiği Lüksemburg Filarmoni bütün yapıtlarda şefle adeta bütünleşmiş, üst düzey çalışlar sundu. Beni tümüyle alıp sahneye sürükleyen, konuşan, susan, fısıldayan çalgılarla bütünleşip doruklara yükselten *Fırtına* bitip kendime

dönebildiğimde sahnede Yuja Wang vardı. Yanılmıyorsam, geçen yıl yine festivalde dinamik ve çok tempolu çalışını yapıta uygun bulmamıştım. Bu kez çalışı yine tempolu ve çok dinamikti ama Gershwin'in *Rhapsody in Blue*'suna cuk oturmuştu kanımca, tıpkı giyimi gibi. İkinci bölümün başında seslendirdiği Şostakoviç'in 2. Piyano Konçertosu gibi. Konser Stravinski'nin *Ateş Kuşu* süitiyle bittiğinde müzikle tümüyle esrimiş durumdaydım. Bunca gün sonra bu satırları yazarken düşünüyorum da "müzik şöleni" tanımının hafif kalacağı bir müzik akşamı yaşamıştık.

Piotr Anderszewski (Fotoğraf: Ali Güler)

Oda müziğinin doruklarında

Bu konserin ardından İş Sanat'ta izlediğim iki Yıldızlarla Oda Müziği konseri de birbirinden güzeldi. 16 Haziran'daki Isabelle Faust (keman), Jean-Guihen Queyras (çello), Alexander Melnikov (piyano) üçlüsünün konser izlencesi tümüyle Beethoven'ın üçlülerinden oluşuyordu. Üçü de çalgısının dünyada önde gelen ustalarından olan sanatçılar ilk bölümde Op.44 No.10, ve Op.70 No.6; ikinci bölümde ise WoO.38 No.9 ve Op.70 No.1 üçlülerini seslendirdiler. Beethoven'ın müziği bir yandan, tanık olduğumuz derinlikli, ayrıntıcı ve bütünsel çalış öte yandan, gerçek anlamda etkileyiciydi. Beni kendimden alıp başka bir dünyaya götüren bu konser de iyi ki kaçırmadım dediğim konserler arasında yerini almıştı.

18 Haziran günkü ikinci Yıldızlarla Oda Müziği konserinde Rus Alexander Kniyazev (çello) ve Boris Berezovsky (piyano) ikilisinden 20. yüzyılın üç önemli bestecisinin birer çello sonatını dinledik: Richard Strauss'un Op.6 Fa Majör, Şostakoviç'in Op.40 Re Minor ve Rahmaninov'un Op.19 Sol Minör sonatlarını. İlk kez izlediğim iki sanatçı da, özellikle de Knizayev, çalgılarının ustası olarak, salonu adeta "uçurdular" diyebilirim. Öylesine insanı yüreğinden yakalayan etkileyici yorumlardı sundukları üç yapıtta da.

Ve festival benim için bitiyor...

Bu yılki festivalde izleyebildiğim son konser ise 21 Haziran'da Süreyya Operası'nda verilen konser oldu. Polonyalı piyanist Piotr Anderszewski'nin dinletisinde yer alan Beethoven'ın *Diabelli Çeşitlemeleri* için özellikle seçtiğim dinletinin ilk bölümünde bir Bach, bir de Schumann yapıtı vardı. Önce Bach'ın *İyi Düzenlenmiş Klavye, II. Kitaptan seçilmiş Prelüd ve Füg*ler, ardından da Schumann'ın Op.126 *Fughetta Formunda Yedi Piyano Parçası*'nı dinledik. İkinci bölüm ise Beethoven'ın Op.120 *Anton Diabelli'nin Bir Valsi Üzerine 33 Çeşitleme*'sine ayrılmıştı. Ünlü piyanistin Beethoven'ın bu çok az seslendirilen yapıtını tam hakkını vererek, adeta oya gibi işlemesi bir yana, bu yapıtın çalınması bile tarihi bir olaydı. Ben de bu yılki festival serüvenimi böyle çok önemli bir müzik olayına tanıklık ederek kapatmış oluyordum ne yazık ki!

Ansızın ortaya çıkan bir sağlık sorunum nedeniyle, gitmek istediğim birçok konseri kaçırdım. Örnek mi? Ne Zeynep Gedizlioğlu'nun ve Alexander Çaykovski'nin yeni yapıtlarının ilk seslendirilişlerini dinleyebildim ne de Yarının Kadın Yıldızları, Quarteto Casals, Şanghay Filarmoni ve Fazıl Say konserlerini. Umarım, gelecek mevsimde ve Beethoven'ın doğumunun 250. yılının kutlanacağı 2020'de bu kaybımı yerine koyarım.

BAŞKENT'TEN YANSIMALAR
Şefik Kahramankaptan
ksefik@gmail.com

Anılardaki İstemihan Taviloğlu

Sadece kişiye değil, bir dönemin gerçeklerine de ışık tutan kitabın çağrıştırdıkları: vefasız, hoyrat, kolaycı bir camia...

Ankara'daki posta kutumda birikenleri ayda bir kez, yaz çalışmalarımı sürdürdüğüm Kaş'a göndertiyorum. Son paket geldiğinde biraz kalıncaydı, merakla açtım, Pan Yayıncılık'tan gelen kitabı görünce nasıl sevindiğimi bilemezsiniz. Çalışkan, vefalı, verimli, görev bilinci yüksek gazeteci arkadaşım Serhan Yedig'in tamamlamak için çırpındığı ve kimi insanların katkıda bulunma konusunda vurdumduymazlığından yakındığı *Anılardaki İstemihan Taviloğlu* kitabı sonunda tamamlanmış, Pan gibi müzik yayıncılığında yoğunlaşmış bir yayınevi tarafından da basılmıştı. Bir an, kitaba katkı anlamında söz verdiğim metni yazıp gönderme konusunda kendimin de azıcık geciktiğimi anımsayıp, utandım! Neyse ki benim geciktirmemin kitabın tamamlanmasını etkilemediğini anlayıp, rahatladım.

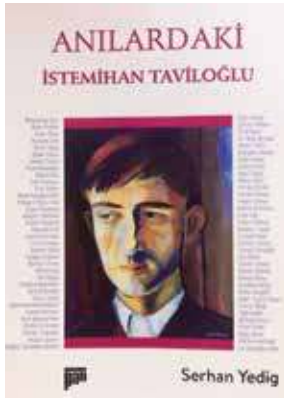

Belki okurlarımın bazıları *"İstemihan Taviloğlu kim acaba?"* diye düşünmüş olabilir. Kendisi (1945-2006) klarnet sanatçısı, müzik teorisyeni, besteci ve eğitimci olarak önemli eserler vermiş, ardında değeri bilinmesi gereken hizmetler bırakmış bir arkadaşımızdı. Öğrencileri, arkadaşları, aile bireylerinin bir araya getirilmesi sadece bu önemli olduğu hâlde unutulmaya (ya da unutturulmaya) yüz tutan bestecimizle ilgili anlatılar, sadece onunla ilgili bazı bilgi ve ayrıntıları değil, erken Cumhuriyet tarihimize, Ankara Devlet Konservatuvarı'nın bir dönemine ait çeşitli izlenim, yargı, bilgi de içeriyor. Bizim devlet orkestralarının solistlere eser önerdiklerinde verdikleri "eksantrik" veya hiç vermedikleri yanıtlardan, Türk bestecilerine bakış açılarına kadar, bu tanıklıklar yakın müzik tarihimize ışık tutuyor.

Serhan Yedig'i bu çalışma nedeniyle içtenlikle kutluyor ve müzik tarihimize bu tür katkılarının devamını diliyorum. Kendisi şu sıralar, 2018'de Sevda-Cenap And Müzik Vakfı Onur Ödülü Altın Madalyası sunulan büyük piyanistlerimizden Ayşegül Sarıca'ya armağan edilecek madalya kitabını hazırlıyor. Kitabın yayımlanması beklenen gün olan 6 Aralık 2019'u sabırsızlıkla bekliyorum.

Kitabı okurken, *"Niye giderek daha vefasız, hoyrat, kolaycı, günübirlik düşünüp yaşayan bir toplum hâline dönüştük ve bu dönüşüm ne yazık ki devam ediyor"* diye düşünmekten kendimi alamadım. Cevabını bildiğimiz ama üç-beş kişinin çabasıyla önleyemediğimiz bir olumsuz geri gidiş! Aşırı bireycilik!

Sabahattin Kalender'i anarken

2019 yılı, gene unutulmaya ve unutturulmaya çabalanan değerlerimizden besteci, orkestra şefi Sabahattin Kalender'in 100. doğum yılı... Doğum

günü de 7 Ağustos 1919. Araştırın bakalım internette, Batılı besteciler 100. doğum yıllarında nasıl hatırlanmışlar? Acaba 2019 yılı sonuna kadar, Kalender'in bir eserini programına koymuş orkestra var mı? 1940'lı yıllarda Paris Devlet Konservatuvarı'nda 20. yüzyılın önemli kompozitörleri Arthur Honneger ve Darius Milhaud gibi ünlü isimlerle çalışmış, Ankara Operası'nda çağrılan konuk şefler hastalandığında çıkıp provasız koskoca opera yönetmiş, nice badireler atlatmış Kalender'in vefatı üzerine bakın, 19 Temmuz 2012'de yazdığım yazının bir bölümünde neler anlatmışım:

"...Sabahattin Kalender'i geçen hafta sonu, yaşamının bir bölümü geçirdiği Hollanda'nın La Hey kentinde yitirdik. 1919 doğumlu Sabahattin Bey soyadı olarak kendine, I. Dünya Savaşı'nda anne-babasız kaldığı için yerleştirildiği Kalender'deki Dar-ül Eytam yani yetimler yurdu dolayısıyla bu semtin adını seçmişti. Babası savaşta ölmüş, 24 yaşındaki annesi dayısının onu 74 yaşındaki kayınpederiyle evlendirmek istemesi üzerine 'Hamama gidiyorum' diye bohçasıyla evden çıkıp gaiplere karışmış, son olarak binerken görüldüğü vapur battığı için de öldüğü sanılmıştı. Oysa yaşıyordu ve yıllar sonra oğlunu bulacak, Sabahattin Bey de Paris dönüşü Ankara'da 'hava müsait olmadığı' için, annesine ve kendine bakmak için, Adana'da ve Mersin'de barlarda piyanistlik yapacaktı! Aslında, tam film senaryosu olacak bir öykü...

Kayseri'de yurtta kalırken Talas Amerikan Koleji'nde müzikle tanışıp piyano öğrenmeye başlaması, Kayseri'den Ankara'ya yürüyerek ve çöplüklerde bulduğu ayakkabıları giyerek gelmesi, Meşrutiyet Caddesi'ndeki hayırsever bir koltuk tamircisine çırak olarak sığınması, iş için gidilen Musiki Muallim Mektebi'nde gördüğü piyanoyu çalmaya başlaması üzerine okulun sınavına sokulup kazanmasıyla devam edip giden, hem renkli, hem de acılı ve hüzünlü bir yaşam...

2001'de Kalender ile Palamutbükü'nde sohbet

Kalender'in yaşamına ilişkin bildiğim kimi ayrıntıları hep kendisinden, çok sevdiği Datça'nın Palamutbükü köyünde yaptığım ziyaretlerde dinlemiştim. Kalender'in yaşamındaki dönüm noktalarından biri, Türkiye'den emekliliğini isteyip Hollanda'ya yerleşmesidir. Niye mi? Çocuklarının can güvenliği içinde öğrenimlerini yapabilmesi için! Çünkü İstanbul İktisat Fakültesi'ni kazanan oğluna daha başlangıçta, sağcı mı yoksa solcu mu olduğu sorulmuş ve bu ekiplerden birine dahil olmazsa çok sıkıntı çekeceği söylenmişti! Oğlunu ve kızını Hollanda'da okuttu Sabahattin Bey..."

Kendisiyle son olarak, *Cem Sultan* operasının Ankara'daki prömiyerinde görüşmüştük, La Hey'den ailece gelmişlerdi, artık yardımla yürüyordu ama elini öpmeye gelen çoğu eski öğrencisini tanımakta güçlük çekmemişti. Yaşamının son yıllarını, Datça'nın uzak köylerinden Palamutbükü'ndeki konsol piyanosunun başında yıllar önce yazdığı bu operayı yenilemekle geçiren Kalender için bu prömiyer âdeta bir "yaşam jübilesi" olmuştu. Bugün, o yoğun çalışma temposu içinde vakit bulup, kendisiyle bir "nehir söyleşi" yapmış olmamamın pişmanlığını hissediyorum. 100. doğum yılın kutlu olsun, ışıklar içinde uyu Sabahattin Bey...

2023'de de Cumhuriyet'in 100 yılı ile birlikte İzmirli bestecimiz Necdet Levent'in 100. doğum yılında anılması gerekiyor. Niçin "gerekiyor" dediğimi herhâlde tahmin ediyorsunuz. Umuyorum en azından İzmir DSO ve KODA bu 100. yılı görürler.

AYIN YORUMCUSU
İzmir Devlet Senfoni Orkestrası
(1975)

İzmir Devlet Senfoni Orkestrası (İzDSO), 1975 yılında, dönemin Güzel Sanatlar Genel Müdürü Mehmet Özel'in önerisi ve Kültür Bakanı Nermin Nefçi'nin onayı ile Devlet Sanatçısı Prof. Hikmet Şimşek önderliğinde, Ankara Devlet Operası keman sanatçılarından Tuncer Olcay'ın kurucu müdür olarak atanmasıyla, bir oda müziği topluluğu niteliğinde kurulmuş, çok kısa süre içerisinde olağanüstü büyüme ve gelişme göstererek senfonik bir orkestra hacmine kavuşmuştur. Bugün bünyesinde bulunan 78 kişilik sanatçı kadrosu ile ülkemizin köklü sanat kurumlarından biri olan İzDSO İzmir ve Ege Bölgesi'nde ve giderek tüm Türkiye çapında çoksesli müzik kültürünün tanıtılması, özendirilmesi, sevdirilmesi ve geliştirilerek ülke genelinde yaygınlaştırılması için emsalsiz gayretler sarf etmiştir. Kurulduğu günden bu yana, çoksesli müziğin en seçkin örneklerini yorumlar ve en büyük sanatçılarını konuk ederken aynı zamanda genç Türk sanatçılara da büyük değer ve önem vermekte, onları desteklemektedir; yeni yapıtlar sipariş vermekte ve ilk seslendirmelerini yapmaktadır. Yeni yayımlanan albümleri ve konser kayıtlarından seçtiklerimizle İzmir Devlet Senfoni Orkestrası, Ağustos ayı boyunca "Ayın Yorumcusu" köşesinde...

AYIN BESTECİSİ
Maurice Ravel
(1875-1937)

İzlenimci müziğin en önemli temsilcilerinden biri olan Fransız besteci Joseph-Maurice Ravel, özellikle orkestrasyon konusunda çok başarılı yapıtlarıyla tanınır. Yapıtlarının pek çoğu dünyanın her yerinde sık sık seslendirilir. Piyano için yaptığı besteler, yorumcudan virtüöz becerileri talep eder. Modest Mussorgsky'nin Bir Sergiden Tablolar adlı yapıtına yaptığı başarılı orkestrasyon, zengin çalgılama ve ses çeşitliliği içerir. En tanınmış yapıtı ise Bolero'dur. Ravel, Fransız Pireneleri Bask bölgesinde, İspanya sınırında Ciboure köyünde, Bask bir anne ile İsviçreli sanayici ve müziğe düşkün bir babanın oğlu olarak dünyaya geldi. 1889'da Paris Konservatuvarı'na girdi. Bu yıllarda Apaches adlı genç sanatçılar grubuna katıldı. Konservatuvarda 14 yıl boyunca dönemin en ünlü müzik eğitimcilerinden Gabriel Fauré ile çalıştı. 1901 yılında, Myrrha adlı kantatıyla okulunun verdiği Roma Ödülü'nde ikinci oldu. 1905'te yaşı nedeniyle dönemin en prestijli bu yarışmasından elenince skandala dönüşen gelişmeler, konservatuvar müdürünün istifasına yol açtı. Bunlara aldırış etmeyen genç besteci, Pavane pour une infante défunte, Jeux d'eau, Introduction and Allegro ve Miroirs gibi önemli yapıtlarını tamamladı. 1910-1920 yılları arasında Paris'te bulunan Rus besteci Stravinsky etkisinde besteler yaptı. Daha geleneksel bir tarza yöneldi ve neoklasik eserler verdi. Sürekli etkileşim içinde olduğu Claude Debussy ile izlenimci ressam Claude Monet'nin resimlerinden ilham aldı. Ravel, Amerikan Cazı, Asya müziği, Avrupa halk şarkılarından da etkilendi. İspanyol Rapsodisi (1908) ve Bolero (1928) ile İspanyol müziğine yöneldi.
I. Dünya Savaşı'nda yaşı ve sağlık sorunları nedeniyle orduya alınmadı, ambulans şoförlüğü yaptı. Savaştan sonra orkestra şefi olarak seyahat etti. Özellikle ABD'de ilgi gördü. Ravel 1921'de Fransız hükümetinin Légion d'Honneur ödülünü reddetti, 1931'de Oxford Üniversitesi'nin verdiği onursal doktorayı ise kabul etti. Az sayıda yetiştirdiği öğrencilerden ikisi Ralph Vaughan Williams ve Maurice Delage oldu. İki piyano konçertosundan ilkini savaşta sağ kolunu yitiren piyanist Paul Wittgenstein'ın isteği üzerine 1930'da sadece sol el için besteledi. Ravel, 1927'de bazı nörolojik problemler yaşamaya başladı. 1932'de geçirdiği trafik kazası ile durumu ağırlaştı. Bu rahatsızlıklar nedeniyle yapıt üretemedi. 1937'de geçirdiği başarısız beyin ameliyatı sonucu hayatını kaybetti.
Stravinsky'nin müziğin İsviçre saati yapımcısı diye nitelediği Maurice Ravel, Ağustos ayı boyunca "Ayın Bestecisi" köşesinde Borusan Klasik'te.

AĞUSTOS

AĞUSTOS AYINDA
HAFTA SONLARI
Cumartesi 12.00-14.00 ve
18.00-20.00 arası
Pazar 12.00-13.00 ve
18.00-20.00 arası

16. Uluslararası Gümüşlük Klasik Müzik Festivali
3-4 AĞUSTOS

İzmir Devlet Senfoni Orkestrası ve Orkestralarımız
10-11 AĞUSTOS

15. Bodrum Müzik Festivali
17-18 AĞUSTOS

Ravel
24-25 AĞUSTOS

Müziğin Kahramanları
31 AĞUSTOS

KLASİK TATLAR
Her Pazar 10.00-12.00 ve
22.00-24.00

Bora Çetin 4 AĞUSTOS
Emre Selçuk 11 AĞUSTOS
İpek Mine Sonakın &
Ahmet Altınel 18 AĞUSTOS
Sabahattin Bilgiç 25 AĞUSTOS

GENÇ KLASİK

Pazartesi 22.00 Orhan Veli Özbayrak
"Türkiye'nin Bestecileri"
Cuma 11.00 Emre Ünlenen
"Gitarın Ustaları"
Perşembe 23.00 Beste Su Bayramoğlu
"Perdedeki Notalar"
Perşembe 24.00 Emirhan Koca
"Zamane Klasikleri"

BORUSAN KLASİK'TE
CUMA RAPSODİSİ

Her Cuma 12.00'den itibaren...

12.00 Tantanalı Huşu
"Divertimento"
13.00 Ayşe Yavaş
"Pizzicato"
14.00 Füsun Özgüç
"Kuğunun Şarkısı: Rapsodi"
16.00 Barthez
"Jazzino"
17.00 Levent Öget
"Caz Fotoğrafları"
18.00 Tantanalı Huşu
"Fanfar Reverans: Panzehir!"
20.00 Ekin Kopkiman
"Echo ile Bodoslama"
22.00 Ekrem Ataer
"Kapriçyo"
23.00 Tülay Bilginer
"Mavi Rapsodi".

PROGRAMLARDAN SEÇMELER

Zerhan Gökpınar ile "Notaların Dili"
Programda, notaların kendi aralarında kullandıkları bir dili olduğunu keşfetmenin ve buna bağlı olarak ne anlattıklarına odaklanmanın insanın ufkunu nasıl genişlettiğine, sürprizli maceraların içine attığına tanık oluyoruz. Her Pazartesi 20.00'de...

Serla Balkarlı ile "Müzik Masası"
Dinlerken öğrenmek, öğrenirken eğlenmek isteyen müzikseverler, bu programa davetlisiniz! Dönemlere, tarzlara ve hikâyelere ortak olurken, zaman zaman konuklarla sohbet ediyoruz. Her Cuma 11.00'de.

Ali Pınar ile "Alafranga"
Oyuncu, müzisyen ve yapımcı Ali Pınar, Alafranga'da her ay farklı bir tema üzerinden klasik müzik diyarında geziyor. Bu gezinti sırasında başlıca dönem ve bestecilerin, üslup ve nitelikleri ile tarihten notlar aktarılıyor. Her Çarşamba 22.00'de; tekrarı Pazar 15.00'te.

Orhan Veli Özbayrak ile "Türkiye'nin Bestecileri"
Ülkemiz bestecilerini, müzikçilere ve müzikseverlere tanıtma düşünce ve amacından ortaya çıkmış olan "Türkiye'nin Bestecileri" her Pazartesi 22.00'de.

KADANS
Kültür ve sanat dünyasında iz bırakan değerli müzik insanlarımızı saygıyla anıyoruz.

Demirhan Altuğ
17 AĞUSTOS 1995

Uğurtan Aksel
22 AĞUSTOS 2017

Borusan Klasik'i internette **www.karnaval.com/borusanklasikdinle** adresinden, mobil ortamda iPhone (App Store), Blackberry (Blackberry App World), Nokia Symbian (Ovi Store) ve Android (Google Play Store) cihazlarınıza indireceğiniz "Karnaval" uygulamasıyla, iPad kullanıyorsanız yine App Store'dan indireceğiniz "Karnaval Radyo" uygulamasıyla dinleyebilirsiniz.

İstanbul'u sallamaya geliyor

David Garrett

10 yıllık *crossover* kariyerini "UNLIMITED-GREATEST HITS" turnesiyle taçlandıran David Garrett, Türkiye'deki ilk *crossover* konseriyle 21 Eylül de İstanbullu sevenleriyle buluşmaya hazırlanıyor. Bu yıl 75. yaşını kutlayan Yapı Kredi'nin ana sponsorluğunda verilecek olan konserde klasik müziğin yanı sıra, pek çok rock ve pop parçasını kendine özgü yorumlayacak olan Garrett'la keyifle okumanızı umduğum samimi bir söyleşi yaptık.

Osman Enfiyecizade
konserarkasi@hotmail.com

İlk sorum çocukluk yıllarına dair... O yıllarda en sevdiğin besteci kimdi?
Muhtemelen Çaykovski derim. Annem balerin olduğu için sayısız bir Çaykovski bale müzikleri koleksiyonu vardı ve evde sürekli o eserler çalınırdı. Ben de doğal olarak keyifle o müzikleri dinlerdim.

O yıllardaki öğretmenin Zachar Bron, sen Mozart, Bach, Beethoven gibi bestecileri çalışırken kimi dinlemeni tavsiye ederdi?
Zachar Bron, David Oistrakh'ın çok büyük bir hayranıydı ve onun icra ettiği eserleri örneklemek adına dinletirdi. Fakat yaşım ilerledikçe öğretmenlerimden çok fazla kayıt dinlememem konusunda tavsiyeler aldım, böylece kendi "sesimi" bulabilecektim.

12 yaşında Ida Haendel'le çalışmaya başladın, 17 yaşındayken her şeyi geride bırakıp Kraliyet Koleji Müzik Okulu'na gittin. Bunun sebebi neydi? Ida Haendel'in bu kararında etkisi var mıydı?
Aslında Ida ile ilk olarak 11 yaşımda ustalık sınıfına öğrenci olarak katıldığımda tanıştım. Kraliyet Koleji Müzik Okulu'na gidiş kararıma Ida hiç karışmadı. Bu, ailem tarafından ortaya konulan bir fikirdi. Müzik eğitimine onlardan çok uzakta devam etmemi istememişlerdi.

1997 yazında İsrail'de bulunan Keshet Eilon'da katıldığınız ustalık sınıfı eğitimlerinde çekilen bir fotoğrafında Ivry Gitlis, Shlomo Mintz ve Türk keman virtüozu Cihat Aşkın'la birliktesin. Aşkın da aynı dönemde orada dersler veriyordu. Kendisiyle çalışma şansın oldu mu?
Aslında bu ustalık sınıfı eğitimleri sırasında sadece Schlomo Mintz'le çalıştım. Birçok keman öğretmeni mevcuttu ve her öğrenci yalnızca bir öğretmenle çalışıyordu. Tabii ki Ivry Gitlis ve Cihat Aşkın'ın da dahil olduğu, toplu yapılan ustalık dersleri gördüğümü hatırlıyorum ama onlarla birer bir çalışma fırsatım hiç olmadı.

Teknikleri ve karakterleri birbirine zıt olan efsanevi keman virtüozları Isaac Stern ve Itzhak Perlman'ın öğrencisi oldun. Bu zıt karakterdeki iki isimle çalışmanın senin açınızdan avantajı neydi?
Aslına bakarsanız, Isaac Stern'in özellikle Itzhak Perlman'ın büyük bir yönderi olduğunu düşündüğünüzde o kadar da birbirlerine zıt olmadıklarını anlarsınız. Tabii ki her keman ustasının kendine has çalma stili ve teknikleri vardır. Her ikisi de muhteşem birer müzisyen ve ikisin de tekniği olağanüstüydü. Ben her ikisinden de bir şeyler öğrenebildiğim çok şanslıyım. Bana kattıkları için onlara sonsuz minnettarım.

Yaşamın boyunca eğitimine dokunan Haendel, Menuhin, Stern, Mintz ve Perlman gibi efsanevi öğretmenlerin sayesinde inanılmaz çalma tekniklerine sahipsin. Ve her zaman idolün olarak özellikle Itzhak Perlman'dan bahsediyorsun. Ama ben seni dinlerken Perlman'ı veya Stern'i değil, Jascha Heifetz'i duyuyorum. Haksız mıyım?
Öncelikle teşekkür ederim, bunun büyük bir iltifat olduğunu düşünüyorum. Ben Jascha Heifetz'in büyük bir hayranıyım. Çocukluğumda onun kayıtlarını çok dinledim. Bence Heifetz bugüne kadar yaşamış en şaşırtıcı kemancılardan biri. Ancak sizin beni nasıl duyduğunuzu veya kime daha yakın olduğumu nesnel olarak söyleyemem. Ben keman çalarken işin içine çok fazla içgüdü giriyor ama yorumlama tamamen benim seçimim. Bu yüzden Stern, Perlman veya başka bir kemancıya daha yakın olup olmadığımı söylemek gerçekten zor. Ben kendime has bir tınım olduğunu düşünüyorum ve bundan çok gurur duyuyorum.

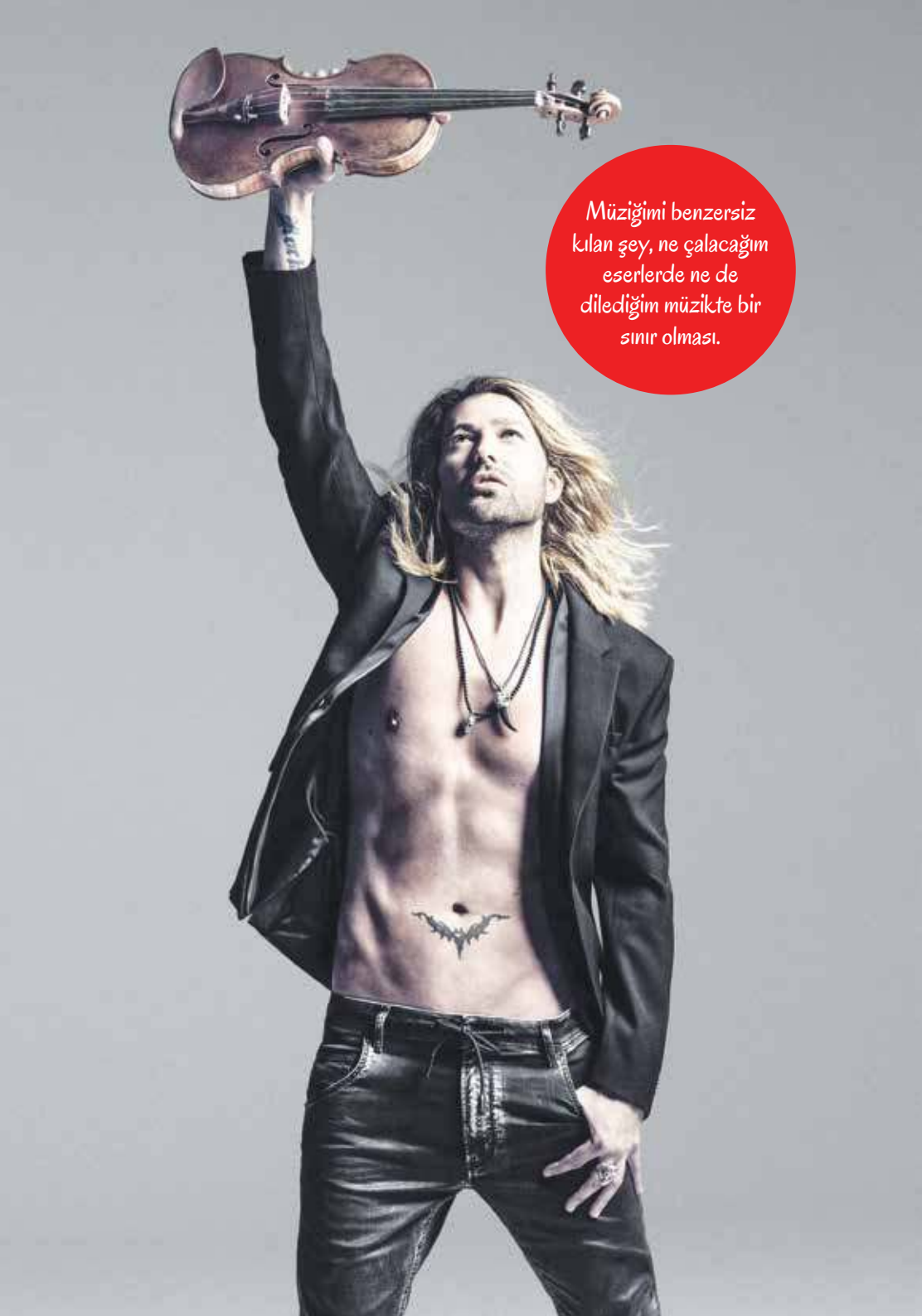
Müziğimi benzersiz kılan şey, ne çalacağım eserlerde ne de dilediğim müzikte bir sınır olması.

Türk klasik müzik bestecisi Ulvi Cemal Erkin'in Ravel ve Debussy etkilerini duyacağın, Türk motiflerine sahip muhteşem eserleri vardır. İnternet üzerinden bestecinin bazı eserlerini dinleyebilirsin. Senin bu eserleri kesinlikle çok seveceğini ve belki de repertuvarına alabileceğini düşünüyorum, ne dersin?

Tavsiyen için çok teşekkürler, önümüzdeki birkaç gün içinde, ilk boş zamanımda kesinlikle bestecinin eserlerini dinleyeceğim. Repertuvarıma alma konusuna şu anda kesin bir yanıt vermem mümkün değil, ama neden olmasın?

Seninle ilgili bir yazıda rock ve pop müzikle ilk olarak Juilliard'da tanıştığını okumuştum. Klasik müziğin dışında kalbini ilk çalan müziği hatırlıyor musun?

Eğitimimi evde özel eğitim alarak sürdürüyordum, ta ki lise son sınıfta okula geri dönene kadar... Tam olarak bu zamanlarda önce pop, daha sonra rock müzik dinlemeye başladım. 16-17 yaşlarımdaydım... Okulda birçok rock ve pop grubuyla tanıştım. Hatırladığım kadarıyla o yıllarda beni en çok etkileyen Nirvana'nın ilk kayıtlardan olan *Nevermind* albümü olmuştu.

Kraliçe II. Elizabeth'in huzurunda beklenmedik bir şekilde Nirvana'dan *Smells Like Teen Spirit*'i çaldığın zamanı anımsıyorum. Sanırım Kraliçe de dahil kimse bunu beklemiyordu. Çalmaya başladığında Kraliçe'nin yüz ifadesinin nasıl olduğunu hatırlıyor musun?

Aslında *Smells Like Teen Spirit*'i çalmadım, ünlü bir banjo sanatçısıyla birlikte *Dueling Banjos*'un özel bir versiyonunu icra etmiştik. Kraliçe atların ve at turnuvalarının büyük bir hayranıymış, biz de atların ve binicilerinin de dahil olduğu özel bir koreografiyle bu eseri çaldık. Kraliçe bunu da beklemiyordu tabii, ama zevkle dinlediğini düşünüyorum.

21 Eylül'de 75. yaşını kutlayan Yapı Kredi'nin sponsorluğunda üçüncü kez İstanbul'da olacaksın, ancak bu sefer ilk defa Türkiye'de klasik müzik dışında çok büyük bir proje olan ve 10 yıllık *crossover* kariyerinin özeti mahiyetindeki "UNLIMITED-GREATEST HITS" projesiyle hayranlarınla buluşacaksın. Bize bu özel turundan bahseder misin? Konserine gelecek olan hayranlarını neler bekliyor?

"UNLIMITED-GREATEST HITS" beni eşsiz kılan tüm farklı müzik türlerinin tam bir karışımı olacak. Elbette klasik, pop, rock ve film müziği gibi türlerden hayranı olduğum eserleri grubumla birlikte

dinleyiciler için çalacağız. Konserde müziğin yanı sıra, müzikle mükemmel bir şekilde etkileşime giren olağanüstü görseller içeren bir şov da olacak. Her ayrıntıya çok önem verdik ve dikkat ettik. Bu konserin İstanbul'da gerçekleştireceğim en muhteşem gösteri olacağını düşünüyorum.

Müzik haricinde mimariye de çok ilgi duyduğunu biliyorum. Bildiğin üzere İstanbul'da pek çok ünlü tarihi yapı var. Şehri üçüncü kez ziyaret ettiğini düşünürsek, bu eşsiz yapıları şimdiye kadar ziyaret edip etmediğini merak ediyorum.
Söylediğin gibi, üçüncü kez İstanbul'da olacağım. Bu gelişimde Boğaz kıyısında yürümek, İstanbul'un sunduğu harika yapıları görmek ve belki bu eşsiz tarihi yapıları ziyaret edebilmek için zamanım olacak diye düşünüyorum.

Ne tür müzik dinliyorsun ve bunlar senin müziğine nasıl etki ediyor?
Aslına bakarsan A'dan Z'ye her şeyi dinliyorum. Klasik, pop, elektronik veya halk müziği... İlgimi çeken ve müziğimi farklılaştıran her şeyi dinliyorum. Müziğimi benzersiz kılan şey, ne çalacağım eserlerde ne de dilediğim müzikte bir sınır olmaması. Mümkün olduğu kadar çok etkiye sahip olmayı tercih ediyorum ve yalnızca açık fikirli olduğunuzda tüm etkilere sahip olabilirsiniz.

"UNLIMITED-GREATEST HITS" turnesi bittikten hemen sonra klasik müzik turnen olacak mı?
Elbette, her zaman olduğu gibi! Turne programları arasında klasikten *crossover*'a ve tekrar klasik müziğe şeklinde bir döngüm var. Bir sonraki turnem klasik müzik repertuvarıyla olacak.

Türkiye'de seninle tanışmak isteyen seçkin bir hayran kitlesi var. Her zaman hayranlarınla bir araya gelmeyi sevdiğini biliyorum, Türk hayranlarınla da bir araya gelecek misin?
Tabii ki! Konser sonrası hayranlarımla bir araya gelmek ve onlarla iletişim kurmak hayatımın en keyif ve mutluluk veren parçalarından. İstanbul'daki hayranlarımla da kesinlikle konserden sonra bir araya geleceğim.

21 Eylül'de Volkswagen Arena'da vereceğin konsere seni izlemeye ve dinlemeye gelecek olan Türk hayranlarına bir mesajın var mı?
Hayranlarıma verebileceğim tek mesajın müzik yoluyla olacağını düşünüyorum. Konsere gelecek olan sevenlerimle müziğin eşsiz kaynaştırıcılığıyla bağlantı kurabileceğimi umuyorum.

Şimdi seninle bir kelime oyunu oynamak istiyorum. Sana dokuz şey söyleyeceğim ve her birinin sana çağrıştırdığı şeyleri söylemeni isteyeceğim.
David Garrett - Disiplin
Keman - Güzellik
Martin - Büyükbabamın adı
Türk yemekleri - Lezzetli
Jörg - Arkadaşlık
Dövme - Risk almalı!
Hayvanlar - Mutluluk
Tanrı'nın kemancısı - Hiç kimsenin bu şekilde çağrılacak kadar mükemmel olduğunu sanmıyorum
Paganini - Tanrı'nın kemancısı olmaya yakın

KODÁLY İSTANBUL
MÜZİK HERKESİNDİR
A ZENE MINDENKIÉ

II. ULUSLARARASI
İSTANBUL
KODÁLY
EĞİTİM GÜNLERİ

II. INTERNATIONAL
ISTANBUL
KODÁLY
EDUCATION DAYS

18-21 EYLÜL SEPTEMBER 2019

Marmara University, Atatürk Education Faculty, Department of Fine Arts,
Music Education Section Göztepe Campus. Kadıköy-Istanbul/ TURKEY

Dixi Travel
Corporate Travel Solutions
+90 (216) 504 1680
info@kodalyturkey.com
F. Cem GÖNEL

www.kodalyturkey.com

Besteci, orkestra şefi ve eğitimci Sabahattin Kalender 100 yaşında

1919'da İstanbul'da doğan Sabahattin Kalender, hayata Kemalettin Tuğcu romanlarının kahramanları gibi başlamış, talihsizlikler 93 yıl boyunca peşini bırakmamıştı. Hakları gasp edilmiş, entrikalarla engellenmiş, dışlanmıştı. Buna karşın Şostakoviç, Hindemith, Honegger gibi bestecilerden övgüler almış; operalar, orkestra eserleri bestelemişti. 7 Ağustos 2012'de kaybettiğimiz Kalender'i doğumunun 100. ve ölümünün yedinci yılında saygıyla anıyoruz.

Serhan Yedig
syedig@hotmail.com

2006 sonbaharında Lahey'deki evinden aramıştım. İşitme problemi yaşıyor, telefonda konuşmakta zorlanıyordu. Anılarını öğrenmek istemiştim. Şostakoviç hakkında yazı hazırlıyordum. 87 yaşındaki Kalender, bestecinin 1935'teki Türkiye ziyaretinin yakın tanıkları arasında hayatta kalan son kişiydi. 23 Mayıs 1935'te, Sovetskoye Iskusstvo gazetesinde Türkiye anılarını kaleme alan Şostakoviç onun hakkında şunları yazmıştı: *"Ankara'da 15 yaşındaki besteci Sabahattin'le tanıştım. Kendi piyano parçalarını icra eden Sabahattin'i diğer arkadaşlarımla beraber büyük ilgiyle dinledim."* Aynı yazıda bestecilerimizden sadece Rey ve Alnar'ın adı anılıyordu. Besteci Türk basınında yayımlanan röportajlarda da bu isimlerle yetinmişti...

Aradan 71 yıl geçmesine karşın çok net hatırlıyordu Kalender karşılaşmayı. O tarihte Musiki Muallim Mektebi (MMM) öğrencisiydi. Şostakoviç'in bulunduğu heyetin okulu ziyareti sırasında Polonyalı şan öğretmeni onu sahneye çıkarmıştı. *"Şostakoviç'in adını daha önce duymamıştık. Türkülerden uyarladığım bestelerimi piyanoyla çaldım, hatta söyledim. Şostakoviç çok beğendiğini söyledi, alkışladı. Tercümanlığını yapan*

Sabahattin Kalender

Gaffar Bey aracılığıyla beni Ankara Polas'a davet etti. Ankara'da kaldığı süre boyunca, hafta sonları hariç her sabah tercüman Gaffar Bey'le oteline gittim. Alt katta plak kaydı yapılan bir büro vardı. Oradaki piyanonun başında yaklaşık iki saat kompozisyon çalıştık. Ona diğer bestelerimi çaldım. Dinledi, bazı teknik bilgiler verdi. Uzun uzun müzik üzerine sohbetler ettik. Bu sohbetler ufkumu açtı, beni heveslendirdi. Sürekli 'Çok yeteneklisin, seni Moskova

Konservatuvarı'na aldıracağım, dünya çapında besteci olacaksın' *diyordu. Ayrılırken bakanlığa mektup yazacağını söyledi. Benim Rusya'ya gönderilmemi sağlayacaktı..."*

Konuşmanın burasında aniden susunca heyecanla *"Şostakoviç sözünde durdu mu?"* diye sormuştum. Buruk bir sesle cevaplamıştı: *"Bu mektup sonraları başıma çok dert açtı. Okuldaki hocalarım, onlar varken Şostakoviç'in benimle ilgilenmesine kızmıştı. Ertesi yıl benzer daveti Hindemith'ten aldım. Ve başarıma karşın sınıfta kalmam sağlandı.* 'Komünist mi olacaksın?' *deyip Moskova'ya göndermediler. Almanya daveti de öncelikle okulumu bitirmem istenerek engellendi."*

Kalender, anlattıklarının kendi kuruntusu olmadığını da bir tanıklıkla vurgulamak gereğini duymuştu: *"Yıllar sonra Mithat Fenmen'le bu olayı konuşurken* 'Ellerinden ucuz kurtuldun' *demişti..."*

Kayseri'den yürüyerek Ankara

Telefon görüşmemizde yetim mektebinde okuduğunu, Kayseri'den Ankara'ya yürüyerek gelip sınavlara girdiğini de söylemişti. Birbiri ardına sıraladığı anekdotlar o kadar sıra dışıydı ki, bir ay sonra Datça'daki yazlığında buluşmaya ve daha detaylı konuşmaya karar verdik. Fakat Palamutbükü'ne gittiğimde acil bir konu nedeniyle Lahey'e erken döndüğünü öğrenmiştim. Görüşmemizde İzmir Devlet Konservatuvarı'ndan Aylin Aydın'ın 1993'te kendisi hakkında yüksek lisans tezi hazırladığını, öncesinde çok uzun bir röportaj yaptığını da belirtmişti. Aydın'ı aradığımda ne ses kaydına ne de tezine ulaşabilmiştim.

Neyse ki 1999'da Ege Üniversitesi Türk Müziği Konservatuvarı'ndan Ahmet Utku doktora tezi için besteciyi Datça'daki evinde ziyaret etmiş, hayat öyküsünü kayda almıştı. 2012'de kabul edilen "Sabahattin Kalender ve Deli Dumrul Operası'ndaki Türk Halk Kültürü" başlıklı tezinde bu inanılmaz öyküyü de anlatıyordu.

Evet, Kalender'in Şostakoviç'le karşılaşması şans, fakat öncesi ve sonrası talihsizlikler zinciriydi... Nüfus cüzdanındaki doğum hanesinde ve biyografilerinde "Taşlıca / Kosova, 1335" yazıyordu ama o 22 Haziran 1919'da (Bir

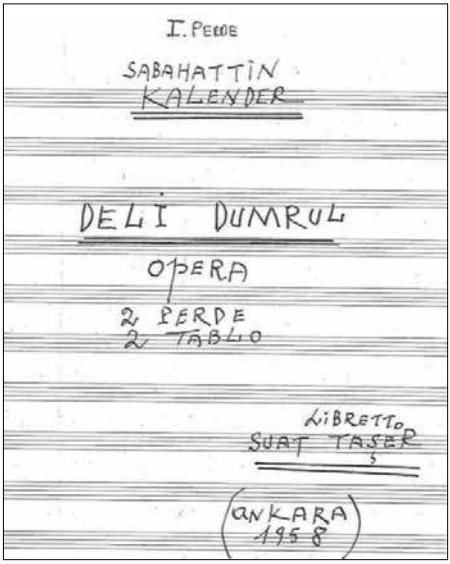

Deli Dumrul (ilk ve son sayfa)

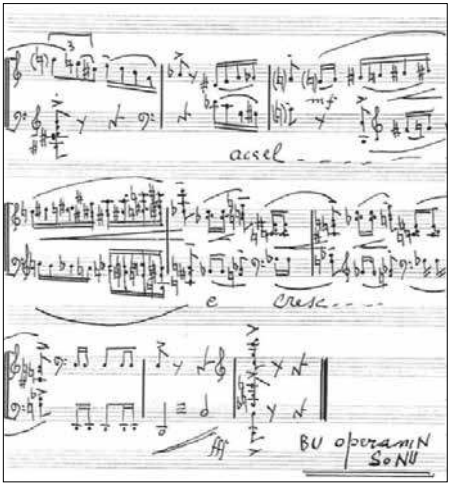

başka nüfus cüzdanında doğum tarihi 15 Nisan 1919 olarak belirtiliyor) İstanbul'un Eyüpsultan semtinde doğmuştu. Sokağını bile hatırlıyordu: *"Selahi Mehmet Bey Sokak, 11 Numara!"* Varlıklı ailesi Balkan göçmeniydi. Babası Salih Bey savaşta hayatını kaybedince mirasına konmak isteyen kayınbiraderi muhtarın yardımıyla nüfus kayıtlarını değiştirmişti. Salih Bey ve evliliği buharlaşmış, eşi ölü ilan edilmiş, ortada kalan Sabahattin ise Kalender yurduna yerleştirilmişti. Okul çağı geldiğinde gönderildiği Adana'daki Darüleytam'dan hayatına yansıyan tek iz, kayıtlı bulunduğu nüfus kütüğüydü: Seyhan ilçesi, Çınarlı köyü. Okul kısa sürede kapanmış, kurumun Kayseri şubesine geçmek zorunda kalmıştı. Sürgün gittiği okulun yanı başındaki Talas Amerikan Koleji'nin derslerini izleyerek müzikle tanışmış, sessiz filmlere piyanoyla eşlik etme fırsatı çıktığında cesaretle kendini öne atmıştı. Bu sayede piyano dersini hak etmişti.

Mezuniyet sonrasını serüven filmi gibi anlatıyordu Kalender; iki arkadaşıyla yürümekten parçalanmış ayakkabılarıyla Ankara'ya varışlarını, yolda karşılaştıkları bekçinin kendisini erkek evlat hayal eden koltukçuya çırak olarak teslim edişini, ustasının MMM'den iş almasını... Bir gün MMM'de ustasıyla çalışırken derslikte rastladığı piyanonun başına oturmasını, buna tanık öğretmenin sınavları haber vermesini... Ustasının beklenmedik ölçüde alicenap davranıp kendisine kefil olmasını, okula kabul edilmesini...

Yokuş yukarı koşu

Öğrencilik yılları da engelli koşu gibi geçmişti. Önce MMM'de, ardından 1939'da girdiği Ankara Devlet Konservatuvarı'nda (ADK)... Ferhunde Erkin, Eduard Zuckmayer, Ulvi Cemal Erkin, Ferit Alnar, Adnan Saygun'la dersleri, asistanlığını yürüttüğü CSO şefi Ernst Praetorius'la çalışmaları sorunsuz geçse de Necil Kazım Akses'le karşılaşması hayatının önemli talihsizliklerinden biriydi. Kalender'in iddiasına göre, yurt dışına gitmesi defalarca Akses tarafından engellenecekti. Yine de yılmayıp şevkle çalışmaya devam etmişti.

1943'te piyano, kompozisyon ve orkestra şefliği bölümlerinden mezun oldu. Bir süre yurt dışına gönderilmek için beklediyse de umudunu kesip askere gitti. Dönüşte Millî Eğitim Bakanlığı'nın Avrupa

Konkuru açtığını duydu. Bülent Arel, Mithat Akaltan ve Akses'in gözde öğrencisi Nevit Kodallı ile sınava girip kazandı. 1946'da Fransa'ya gönderildi.

Filiz Ali'nin Bülent Arel, Evin İlyasoğlu'nun Nevit Kodallı biyografilerinden öğrendiğimize göre Kalender'in bu sınavı kazanması adeta engellenemez başarıydı. Çünkü Akses devreye girmiş, Alman akademisyenlerden oluşan jüriyi etkilemişti. Fransızca bilen ADK'nın parlak öğrencisi Bülent Arel'in elenip yerine Nevit Kodallı'nın gönderilmesini sağlamıştı. Zaten iki kompozisyon öğrencisine burs verilecekti. Ve Kalender sınavdan birinci çıkmıştı. Esrarengiz bir ihbarla Marsilya vapuruna binerken durdurulmasına karşın hocasının devreye girmesiyle Fransa'ya gitmeyi başarmıştı Kodallı. Onunla birlikte eğitime başlayan Kalender, Arthur Honegger ve Darius Milhaud'la kompozisyon, Jean Fournet ve Charles Munch'la orkestra şefliği çalıştı. Bu dönemde Türkiye'den aldığı siparişlerle yazdığı eserleri hocası Honegger'e gösterdiğinde övgü aldı. Buna karşın beş yıl sonra aniden bursu kesildi, 1951'de hızla Türkiye'ye dönmek zorunda kaldı. Borç karşılığı rehin bıraktığı eşyalarını teslim almak Kodallı'ya düşmüştü.

Her yıl Fransa'ya uzman gönderip burslu öğrencilerin durumunu yerinde kontrol eden Talebe Müfettişliği, nedense beş yıl sonra Arthur Honegger'e mektup yazıp Kalender'in durumunu sorma ihtiyacı duymuştu... *"O kadar çok öğrencim var ki, ismini hatırlamıyorum, beni bu işlerle meşgul etmeyin"* cevabının bedelini Kalender ödemişti.

Zoraki bar piyanisti

Askerlik görevi öncesi ADK'da bir süre stajyer öğretmenlik yapmıştı Kalender. Türkiye'ye dönüşünde yine aynı göreve başvurdu. Cevap alamayınca iş bulmak için radyo müdürü Mesut Cemil'den yardım istedi. Sonunda ADK'nın ilk sınıflarına

solfej öğretmenliği teklif edilince duruma isyan etti. Hayatını kazanmak amacıyla piyasada piyanistliğe başladı. O güne kadar engel olanlar bu fırsatı da değerlendirecekti. Kalender'in zoraki bar piyanistliğinden bahsedip müzik bilgisinin, yeteneğinin hafife alınmasını sağladılar.

Ve bir akşam Mersin Şehir Lokali'nin restoranında piyano çalarken Muhsin Ertuğrul'la karşılaştı. Dönemin operadan da sorumlu Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Ertuğrul *"Senin burada işin yok, sabah bavulunu topla, doğru Ankara'ya gel"* dedi.

Kalender'in ilk görevi İstanbul'da kurulacak operanın çekirdeğini oluşturmaktı. 1955'te Ankara Devlet Tiyatrosu ve Operası'nın orkestra şefliğine getirildi. Besteci en tanınmış operalarından *Deli Dumrul*'u da bu dönemde, 1958'de Muhsin Ertuğrul'un isteği üzerine yazdı. Fakat eser sahnelenmeden Ertuğrul yaş haddi nedeniyle emekli edildi. Yerine Necil Kazım Akses atandı. Kalender, daha sonra Ahmet Utku'ya Akses'in *"Bundan sonra bana sormadan tek nota yazmayacaksın, orkestra şefi kontratını da düzelttiriyorum, korrepetitör yazdırıyorum"* dediğini

anlatmıştı.

İki yıl sonra Akses'in müdürlüğü bittiğinde Kalender yine eski görevlerine döndü. Hatta 1962'de genel müzik yönetmenliğine getirildi. Aynı yıl yeni müdür Cüneyt Gökçer bir de opera ısmarladı ve rejisörlüğünü kendisi üstlendi. *Nasrettin Hoca* bu vesileyle yazıldı.

ADK'da uzun yıllar orkestra şefliği dersi verse de akademik unvanı doçentlikten öteye gidemeyecekti. Muhtemelen bu konuda da, kurumda yöneticiliğe getirilen öğrencileri kanalıyla, Akses'in rolü olmuştu. Peki, Akses'in öfkesi nereden kaynaklanıyordu? Kalender, 1993'te Ahmet Utku'ya gerekçesini anlatmıştı... Öğrencilik yıllarında Almanya'ya gidişi engellendiğinde öfkesinden arkadaşlarıyla şarap içmiş, yatılı okuduğu ADK'ya gece dönüşünde karşısına Akses çıkmıştı. Genç Kalender, öğretmeninden *"Ne bu hâlin?"* sorusunu duyunca dayanamayıp içini dökmüştü: *"Size kızdım. Neden beni Avrupa'ya yollamadınız? Sen hiçbir zaman kompozitör olamayacaksın. Ayrıca piyano çalmasını bilmedikten sonra hiçbir zaman ona yaklaşma!"* İlk iddiası isabetsiz olsa da ikincisinde haksız sayılmazdı. Akses bu olayı hiç unutmayacaktı...

Kalender, 1973'te oğlunu ve kızını Türkiye'deki terör ortamından korumak amacıyla Hollanda'ya yerleşti. 1976'da *Karagöz* operasını tamamladı, 1999'da son operası *Cem Sultan*'ı besteledi. Vefatına kadar yaşamını Hollanda'daki ve Datça'daki evlerinde geçirdi.

Hayata gülümseyerek baktı

Sabahattin Kalender hayatın zorluklarına mizahla karşı koymayı tercih etmişti. Yaşama neşeyle yaklaşmak gerektiğini savunuyordu. Bu ilkesini eserlerine de yansıttı.

Bestecilik konusundaki hedefi, çağdaş müzik birikimini özümseyip bu bilgiyi türkülere uygulayarak "Bartok'tan üstün Türk bestecisi" olmaktı. Hem Anadolu'nun kültürel zenginliğini sergilemek hem de halka aşina olduğu ezgilerle çağdaş müziği tanıtmak istiyordu. Daha konservatuvarın ikinci yılında senfoni yazmaya kalkacak kadar gözü pek olmasına karşın müziğin ve sanatın zirvesine operayı yerleştirmişti. Hatta ulusların gelişmişlik düzeylerini ölçmek için operalarına bakmak gerektiğini savunuyordu.

2003'te Gösteri dergisinden Hamdi Çağdaş'ın sorularını yanıtlarken, 60 yıllık şeflik deneyimine dayanarak iki konuya dikkat çekmişti: *"Devlet operaları repertuvarlarında Türk bestecilerine öncelik tanımalı. Türkçe, İtalyancadan sonra operaya en uygun, melodik dildir, daha çok Türkçe eser yazılmalı..."*

Kalender, muhtemelen ilk eseri 45 yıl çekmecede bekletildiği için dört opera yazmakla yetindi. 2002'de İzmir'de *Nasrettin Hoca*'yı sahneleyen Devlet Operası rejisörlerinden Mehmet Ergüven bu tanışıklığın etkisiyle diğerlerini de üç büyük şehrin müzikseverleriyle buluşturmuştu. Bu deneyimle Ahmet Utku doktora tezinde bestecinin eserlerini değerlendirirken, *Deli Dumrul*'u "Türk operasının kilometre taşı" olarak niteliyor. *"Çok genel olarak söyleyecek olursak, Sabahattin Hoca'nın orkestrasyon tekniği, bilgisi gerçekten çok başarılı. Sahnelenme açısından insanı tetikleyen bir eser. Çok ciddi bas ve tenor partileri var. Türk operalarında böyle keyifli, büyük partiler yok. Orkestra muhteşem. Ancak aynı değerlendirmeyi Nasreddin Hoca ve Cem Sultan için söylemek pek kolay değil"* diyor. Ergüven'e göre, her iki eserin de librettosu ve dramaturjik kurgusu zayıf. Besteci Cem Sultan'ı tiyatro oyunu gibi düşünüp, çağdaş müzik akımlarının da etkisiyle melodik olmaktan kaçınmış. *Karagöz* operası ise çok kısa. Orkestra şefi Serdar Yalçın da *Deli Dumrul*'u "Türk operasının başarılıları arasında" değerlendiriyor.

Sabahattin Kalender operaların yanı sıra orkestra için 11, şan ve orkestra için üç, oda müziği türünde beş, solo çalgılar için üç, koro için üç, şan ve piyano için

bir, tiyatro için dokuz eser yazdı. Bir de film müziği besteledi. *71 Türk Bestecisi* adlı kitabında bu eserleri listeleyen yazar Evin İlyasoğlu bestecinin müziğini değerlendirirken mizahi özelliğine dikkat çekiyor: *"Acıklı çocukluk günlerine karşın, derin nükte taşıyan yapıtlar üretmiştir. Orkestralamada ve uyarlamalarında halk müziğinin yalınlığını ve coşkusunu korumaya özen göstermiştir."*
ADK'da ders verdiği günlerde Kalender'i yakından tanıma fırsatını bulan besteci ve öğretim üyesi Turgay Erdener de müzik tarihimizdeki yerini değerlendirirken *"Mizahi yaklaşımıyla bana yakın gelirdi, buna karşın yazısını güçlü bulmazdım"* diyor.

Kalender'in 93 yıllık hayatının bilançosunu çıkarırken besteciliğinin yanı sıra orkestra şefliğine değinmekte yarar var. Türkiye'nin gelmiş geçmiş en zor beğenen, en sivri dilli eleştirmeni Faruk Güvenç, 1960'larda bir köşe yazısında bu konuya değinmiş. Kendisinden beklenmeyecek kadar olumlu ve iddialı bir değerlendirme yapmış. Bu vesileyle birilerini taşlamış: *"Bence Sabahattin Kalender sıradan biri değil, bu şefe daha fazla fırsat vermeye mecburuz. Hem o zaman iyilerle kötüler arasındaki fark daha kolay çıkacaktır ortaya, hem de şarlatanların çanına ot tıkanacaktır."*

Gelelim bilançonun son kalemine: öğretmenlik... Toplam çizgisini çektiğimizde, yekunu en çok etkileyen unsur büyük ihtimalle Sabahattin Kalender'in yetiştirdiği öğrenciler olacaktır. Sadece ikisinin ismini anmakla yetinelim: İngiliz Kraliyet Filarmoni Orkestrası'ndan eser siparişi alan, eserleri seslendirilen Sir Charles Mackerras ve Leopold Stokowski gibi şeflerin geçtiği sehpaya çıkıp orkestrayı yöneten Ertuğ Korkmaz ve *"Bana şef çubuğunu veren ilk kişi Sabahattin Kalender'dir"* diyen Rengim Gökmen.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI *TR MINISTRY OF CULTURE AND TOURISM*

DOB | DEVLET OPERA VE BALESİ *STATE OPERA AND BALLET*

17. ULUSLARARASI BODRUM BALE Festivali

17th INTERNATIONAL BODRUM BALLET FESTIVAL

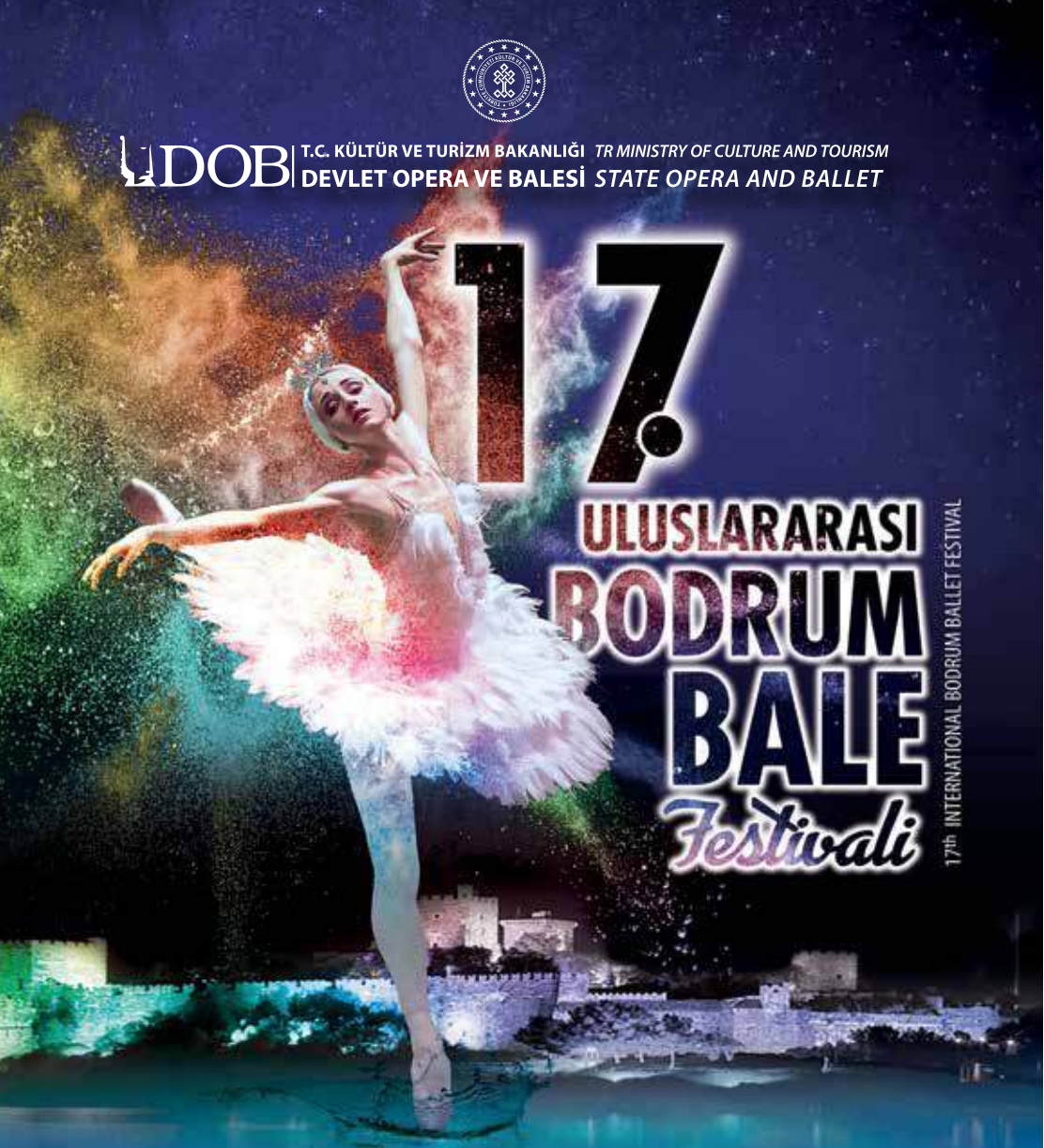

03 AĞUSTOS 2019

Cumartesi / Saat: 21.30
August / Saturday / pm. 9.30
BODRUM KALESİ / BODRUM CASTLE

Müzik / Music
A. MARQUEZ, J.P. MONCAYA, C.A. AKIN

FRİDA
FRIDA

Koreografi / Choreography:
Özgür Adam İNANÇ
Mersin Devlet Opera ve Balesi
Mersin State Opera and Ballet
(Modern Dans - Modern Dance)

06/07 AĞUSTOS 2019

Salı / Çarşamba / Saat: 21.30
August / Tuesday / Wednesday / pm. 9.30
BODRUM KALESİ / BODRUM CASTLE

GÜRCİSTAN SUKHISHVILI ULUSAL BALESİ GÖSTERİSİ

Koreografi / Choreography:
Nino RAMISHVILI / Ilia SUKHISHVILI

GEORGIAN NATIONAL BALLET SUKHISHVILI PERFORMANCE
GÜRCİSTAN SUKHISHVILI ULUSAL BALESİ /
GEORGIAN NATIONAL BALLET SUKHISHVILI

10 AĞUSTOS 2019

Cumartesi / Saat: 21.30
August / Saturday / pm. 9.30
BODRUM KALESİ / BODRUM CASTLE

Müzik / Music
P. İ. ÇAYKOVSKİ

ROMEO VE JULIET
ROMEO&JULIET

Koreografi / Choreography:
Volkan ERSOY, Armağan DAVRAN
İzmir Devlet Opera ve Balesi
İzmir State Opera and Ballet
(Bale - Ballet)

14 AĞUSTOS 2019

Çarşamba / Saat: 21.30
August / Wednesday / pm. 9.30
BODRUM KALESİ / BODRUM CASTLE

Müzik / Music
R. KORSAKOV

ŞEHRAZAT
ŞCHEHERAZADE

Koreografi / Choreography:
Armağan DAVRAN
Antalya Devlet Opera ve Balesi
Antalya State Opera and Ballet
(Bale - Ballet)

17/18 AĞUSTOS 2019

Cumartesi / Pazar / Saat: 21.30
August / Saturday / Sunday / pm. 9.30
BODRUM KALESİ / BODRUM CASTLE

Müzik / Music
G. BIZET

CARMEN

Koreografi / Choreography:
Aida GÓMEZ
AIDA GOMEZ DANS TOPLULUĞU / İSPANYA
AIDA GOMEZ DANCE COMPANY / SPAIN
(Flamenko - Flamenco)

21 AĞUSTOS 2019

Çarşamba / Saat: 21.30
August / Wednesday / pm. 9.30
BODRUM KALESİ / BODRUM CASTLE

Müzik / Music
A. ADAM

JİZEL

Koreografi / Choreography:
Aysun ASLAN
İstanbul Devlet Opera ve Balesi
Modern Dans Topluluğu İstanbul (MDTİst)
İstanbul State Opera and Ballet
İstanbul Modern Dance Company (MDTİst)
(Dans - Drama / Dance - Drama)

biletiva
www.biletiva.com
www.operabale.gov.tr

BİLET SATIŞ NOKTASI / BOX OFFICE
OASİS Alışveriş Merkezi - Bodrum Kalesi - Turgutreis D-Marin - Midtown AVM
FESTİVAL DANIŞMA HATTI / FESTIVAL INFORMATION - TEL : 0312 229 67 38 - FAKS / FAX: 0312 232 59 76

GÖBEKLİTEPE

BODRUM DANS ŞÖLENİ BAŞLIYOR

· 3-21 Ağustos 2019 tarihleri arasında, dansın tüm renkleri "17. Uluslararası Bodrum Bale Festivali"nde buluşuyor.

· Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen ve ülkemizin ilk ve tek bale festivali olan "17. Uluslararası Bodrum Bale Festivali" Bodrum Kalesi Kuzey Hendeği Sahnesi'nde bir sanat şölenine hazırlanıyor.

"FRİDA" – MERSİN DOB - 3 Ağustos 2019

Özgür Adam İnanç'ın reji ve koregrafisi ile Mersin Devlet Opera ve Balesi tarafından sahnelenecek "Frida" eseri Arturo Marquez, Jose Pablo Moncayo ve Can Aksel Akın'ın müzikleri eşliğinde Meksikalı ressam Frida Kahlo'nun hayatını anlatıyor. Frida'nın küçük yaşta geçirdiği ağır sağlık sorunlarına rağmen resim yaparak hayata tutunma tutkusu iki perdelik modern dans eseriyle sahnede olacak.

"GÜRCİSTAN SUKHISHVILI ULUSAL BALESİ GÖSTERİSİ" - 6 - 7 Ağustos 2019

Gürcistan Sukhishvili Ulusal Balesi, 1945 yılından bu yana performanslarını 90'dan fazla ülkede, 50 milyondan fazla seyirciye ulaştıraştırmaktadır. Bu ünlü topluluk, folklorik temaları modern koreografileriyle sentezleyen muhteşem gösterileri ile Gürcü halkının savaş, kahramanlık ve aşk hikâyelerini iki kez Bodrumlu seyirciye sunacak.

"ROMEO VE JULIET" İZMİR DOB - 10 Ağustos 2019

Dünyada opera, bale ve tiyatro oyunlarına konu olan Romeo ve Jüliet'in aşkları bu defa ülkemizin ödüllü koreografları Volkan Ersoy ve Armağan Davran'ın librettosu ve özgün koreografileriyle 10 Ağustos 2019 Cumartesi akşamı İzmir Devlet Opera ve Balesi tarafından sahneleniyor. Çaykovski'nin müziklerinden düzenlenerek yapılan "Romeo ve Juliet" balesi, bu yorumuyla dünyada ilk olma özelliği taşıyor. Müzik düzenlemeleri Tolga Taviş tarafından yapılan, iki perdeden oluşan eser; karşılaştıkları ilk anda birbirlerine büyük bir aşkla bağlanan, birbirine düşman iki ailenin çocukları Romeo ve Juliet'in tüm dünyaca bilinen hüzünlü aşk hikayesini klasik balenin tüm zarafetiyle sahneye taşıyor.

"ŞEHRAZAT" – ANTALYA DOB - 14 Ağustos 2019

14 Ağustos 2019 Çarşamba akşamı izleyicinin karşısında olacak bu eser, Armağan Davran'ın libretto ve koreografisi ile Antalya Devlet Opera ve Balesi tarafından sahneleniyor. Bujor Hoinic'in, müzik düzenlemelerini yaparak, Korsakov'un Şehrazat bale süiti ile yine Korsakov'un diğer önemli eserlerini birleştirdiği "Şehrazat" eseri, etkileyici anlatımıyla festival programının önemli eserlerinden biri olarak yerini alıyor. İki perdeden oluşan eserde, Sultan Şah Levend'in oğlu Behram ile şehrin ünlü tüccarı Mahmud'un kızı Zühre'nin aşkları ve bu aşka mani olmak isteyen Vezir Ebubekir'in güzel kızı Zahara'nın ölümcül planı anlatılıyor.

"CARMEN" – İSPANYA AİDA GOMEZ DANS TOPLULUĞU - 17 - 18 Ağustos 2019

Tüm renkleriyle dans şölenine devam edecek 17. Uluslararası Bodrum Bale Festivali'nde Flamenko ateşi bu yıl dünyaca ünlü Aida Gómez ve Dans Topluluğu ile yanacak.

Tüm dünyada "Carmen" performansıyla tanınan, dansa çok küçük yaşlarda başlayan, İspanya Ulusal Balesi'nin baş dansçılarından, flamenko ustası ve ödüllü koreograf Aída Aguda Gómez'in (Madrid, 1967) kuruculuğunu yaptığı ve direktörlüğünü üstlendiği Aida Gomez Dans Topluluğu özgün "Carmen" yorumlarıyla 17 ve 18 Ağustos 2019, Cumartesi ve Pazar akşamları iki kez sahnede olacak. Bizet'in unutulmaz müzikleri, bu özel "Carmen" gösterisi için Jose Antonio Rodriguez tarafından düzenlenmiş. Dünya turnelerine devam eden topluluk, en son 2006 yılında ülkemizde de gösterilerini sergileyerek büyük beğeni toplamıştı.

"JİZEL" – İSTANBUL DOB - 21 Ağustos 2019

Festivalin kapanışı İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin genç ve dinamik grubu Modern Dans Topluluğu İstanbul (MDTist)in "Jizel" dans- drama eseri ile gerçekleşecek.

Bir dünya klasiği olan Giselle balesi'nin koreograf Aysun Aslan tarafından modern bir dans drama formunda sunumu olan "Jizel" eseri, 21 Ağustos 2019 Çarşamba akşamı İstanbul Devlet Opera ve Balesi Modern Dans Topluluğu MDTİstanbul tarafından sahnelenecek. Giselle balesi, JİZEL ismi ile bulunduğumuz coğrafyaya has, günümüz sosyal dokusunda örülen bir form ile hayat buluyor. Albrecht, Giselle, Hilarion, Myrtha gibi klasik karakterlerin, Alb, Jizel, Hila, Mirta olarak tanımlandığı ve Aysun Aslan'ın özel uslübuyla anlatıldığı bu farklı JİZEL dünyasının güncelliği, Adolphe Adam'ın klasik değeri ile bütünleşiyor. Seyirciye son derece dinamik ve coşkulu anlar yaşatacak bu özel eser ile 17. Uluslararası Bodrum Bale Festivali sona erecek.

Ülkemizin nadide tatil beldesi Bodrum'da bu yıl onyedincisi gerçekleştirilecek "Uluslararası Bodrum Bale Festivali" sanatseverlerin yoğun talebi sayesinde her geçen yıl güçlenen sanatsal niteliği ile yoluna devam etmektedir.
http://www.operabale.gov.tr adresinden ve diğer satış noktalarımızdan bilet satışlarımız yapılmaktadır.

Bodrum Kalesi
Bütün Temsiller 21.30 da başlar.
Genel Müdürlük gerekli hallerde programda değişiklik yapabilir.
Ara 20 dakika

KAYIP SESLERİN İZİNDE

Emre Aracı
emre.araci@andante.com.tr

Berlioz'un Anıları'nda Londra

Andante sayfalarında daha evvel okurlarını Handel, Haydn, Mozart, Mendelssohn, Chopin, Wagner ve Sibelius'un Londrası'nda düşsel yolculuklara çıkaran Emre Aracı, bu kez ölümünün 150. yılında Fransız besteci Berlioz'un şehirdeki izini sürüyor.

Fransız ressam ve karikatürist Gustave Doré'nin 19. yüzyıl Londrası'nın karanlık ve kalabalık cadde ve sokaklarını betimlediği detaylı gravürlerini çocukluğumdan beri hep sevmişimdir. Hatta onun resimlerini çizdiği *London: A Pilgrimage* (1872) kitabında ilk olarak basılan, arkada St Paul Katedrali'nin kubbesinin St Martin Kilisesi'nin sivri kulesiyle birlikte gözüktüğü ve bugün yerinde olmayan, o manzarayı kısmen kapatan bir demiryolu köprüsünden buharlı bir trenin geçtiği, aşağısındaki at arabaları yumağında trafiğin kilitlendiği Ludgate Hill Caddesi'nin gravürünün bir kopyasını odamın duvarına dahi asmıştım. O gravüre her bakışta hayalimde İstanbul'dan Londra'ya giderdim gitmesine, ama böyle manzaraların 21. yüzyıl Londrası'nda hâlâ gerçek olabileceğini o zamanlar bilemezdim elbette. Zira geçenlerde Heathrow Havaalanı'ndan Piccadilly hattında şehre doğru metroyla dönerken yanımızdaki paralel hattan geçen ve aynen o Ludgate

Hector Berlioz
(Fotoğraf: Pierre Petit, 1863)

Hill Köprüsü'ndeki gibi dumanı tüten buharlı bir tren bizim trenimizi geride bırakınca etrafı saran duman ve buharda ve o trenden ıslık gibi kısık kısık gelen düdük seslerinde Doré'nin Londrası'nın 150 sene sonra dahi kaybolmamış olduğuna tanık olmanın sevincini duyuyordum.

Kimileri bu manzara karşısında kayıtsız kalırken, yaşlısı genci bir grup da ellerindeki fotoğraf makineleriyle, Londra Metrosu'nda hayalet gibi beliren bu buharlı trenin, şahsım dahil, peşine düşmüşlerdi. Buharlı tren District Hattı'nın 150. yılı kutlamaları çerçevesinde son bir defa olarak o gün Londra Metrosu'na geri dönmüştü. Bense aynı yıl vefat eden ve 150. yılı bu sene anılan, vatandaşı ve çağdaşı Doré'nin bir karikatürüne sol elinde tuttuğu bagetiyle *Te Deum*'unu yönetirken konu olan, yazılarında da hissedilen o mizahi çehresinin, kompozisyondaki o kabarık saçlı portresine de yansıdığı Hector Berlioz'un İngiltere'yi ziyaretlerinde yaşadığı Marylebone semtine doğru yol alırken beni Fransız bestecinin Londra yıllarına doğal bir şekilde geri götüren bundan daha anlamlı ve gerçek bir mizansen dileyemezdim. Zira Berlioz'un da Londra'ya 1847-1855 yılları arasında beş defa ayrı seyahatlerde gelmesinde, buhar makinesinin icadıyla birlikte başlayan sanayi devrimiyle birlikte o devir Avrupa şehirlerini ağ gibi birbirlerine bağlayan demiryolları önemli bir etken olmamış mıydı? Andante'nin sayfalarında, bugüne kadar Handel, Haydn, Mozart, Mendelssohn, Chopin, Wagner ve Sibelius'un Londrası'nı dolaştıktan sonra şimdi de Berlioz'un ölümünün 150. yılında, Fransız bestecinin izini bu şehirde sürmekten ayrı bir heyecan duyuyorum, çünkü tarihin manen ve maddeten, büyük bir kadirşinaslıkla ve bilinçli bir şekilde korunduğu şehirlerde insan kaybettiğini sandığı değerlere ve hatıralara sadece bir iki adım atarak ulaşabilmenin mutluluğunu tadabiliyor.

Berlioz için Londra zengin konser

Gustave Doré'nin Ludgate Hill gravürü, Londra, 1872

hayatıyla önemli bir metropolisti; hatta 1851'de Journal des Débats'daki bir yazısında *"Dünyada Londra kadar müziğin tüketildiği bir başka şehir daha olduğuna inanmıyorum"* diye yazmıştı. Ama onun için İngiltere'yi cazip kılan bir başka özellik de burasının oyunlarını 1827'de keşfederek kendisine büyük bir hayranlık beslediği Shakespeare'in ülkesi ve Londra'nın da onun yaşamış olduğu şehir olmasından ötürüydü. Hatta meşhur İngiliz oyun yazarının adı Berlioz'un hatıralarında 73 defa geçtiği gibi 1828'de İngilizce dersleri almaya başlamasında da sebep olmuştu. *Le roi Lear* uvertürü (1831), *Roméo et Juliette* senfonisi (1839) ve son operası olan *Béatrice et Bénédict* (1862) hep bestecinin Shakespeare karşısında duyduğu hayranlık sonucunda hayat bulmuş olan eserleriydi. Berlioz Londra'ya ilk olarak 4 Kasım 1847'de *Symphonie fantastique* (1830) ve *Harold en Italie* (1834) gibi eserleriyle çoktan ünlenmiş bir besteci

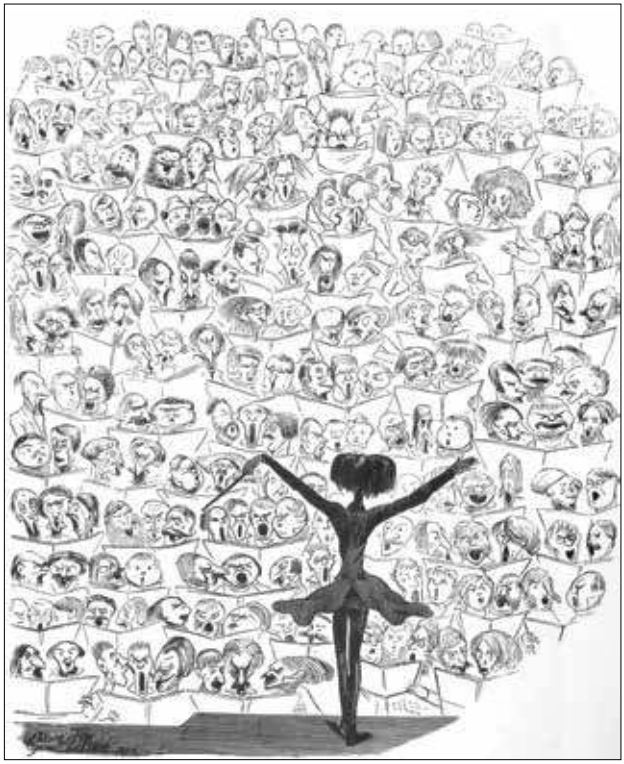

Gustave Doré'nin *Te Deum*'unu idare eden Berlioz karikatürü, (Journal pour rire, 27 Haziran 1850)

olarak vardığında, ününe rağmen ciddi anlamda maddi sıkıntılar çekmekteydi ve o aralar Londra'da konserler düzenleyen Fransız emprezaryo, besteci ve orkestra şefi Louis-Antoine Jullien'in Drury Lane Tiyatrosu'ndaki opera ve konser sezonunda altı yıl boyunca şeflik yapma teklifini bu yüzden cazip bularak kabul etmişti. Berlioz'un Londra'da ilk idare ettiği eser Donizetti'nin *Lucia di Lammermoor* operası oldu.

Jullien'in kendisi de aynı devrede Londra'da şeflik yapmaya devam ediyordu, fakat şef olarak o daha çok sahnedeki abartılı tavırlarıyla biliniyordu; hatta o kadar ki orkestrayı idare ederken beyaz eldivenler giyiyor, pırlantalarla bezeli olan özel bagetini uşağı sahnede kendisine gümüş bir tepsi üzerinde sunuyordu.

Ancak Jullien'in Londra'daki emprezaryoluğu kısa zamanda iflasla sonuçlanacak, şehre davet ettiği Berlioz'un da misafiri olarak kaldığı 76 Harley Street'teki dairesini icra memurları basınca Fransız besteci hiç olmazsa kıyafetlerine el konulmaması için büyük bir çaba sarf edecekti. (Berlioz'un kaldığı apartmanın yerine sonradan bugün 27 kapı numarasını taşıyan başka bir bina inşa edilmiştir) İngiltere'ye yapmış olduğu bu ilk seyahat maddi anlamda Berlioz için olumsuzlukla sonuçlanmış da olsa, bugün kendisini yakından tanımamızı sağlayan, renkli ve mizah dolu *Anılar*'ını (*Mémoires*) işsiz kaldığı o günlerde ilk olarak bir kitapta toplamak üzere kaleme almaya bu sırada başlaması açısından onun Londra'da 13 Temmuz 1848'e kadar kaldığı bu sekiz aylık en uzun dönem hayatında yine de önemli bir dönüm noktası idi. Nitekim hatıratının açılışındaki takdim yazısına başlarken besteci *"Londra, 21 Mart 1848"* tarihini not düşmüştü.

Geçim sıkıntısı ve işsizliğine bir de Fransa'da İkinci Cumhuriyet'le sonuçlanan 1848 Şubat Devrimi'nin etkileri eklenince kendisini Londra'da artık bir mülteci gibi hissetmeye başlayan Berlioz'un karamsar ruh hâli şehrin sisleri gibi daha da artmıştı. ***"Zaten ölmekte olan müzik sanatı artık iyice can verdi. Onu gömmek üzereler, daha doğrusu bir tezek yığının üstüne atmak üzereler"*** diye dile getirmişti bütün bu olumsuzlukları hatıratının giriş kısmında. Belki de en doğrusu Niagara Irmağı'nın kuvvetine karşı direndikten sonra çaresiz kalan Kızılderili yerliler gibi kendisini akıntıya bırakmalı ve kalan zamanını şarkı söyleyerek geçirmeliydi.

Louis-Antoine Jullien (Alfred Edward Chalon'un portresi)

Bu şarkı ironik bir şekilde bizleri her sayfasında tebessümle sürükleyen *Mémoires*'a dönüşecekti. Berlioz her gerçek sanatçının yaptığı gibi şartlar ne olursa olsun dehasını kullanarak kendisine yaratıcı anlamda yine de bir çıkış yolu bulmuştu. Üstelik Londralı müzisyenler kendisinden hiçbir maddi talepte bulunmadan 29 Haziran'da Haydn'ın da konserlerini verdiği Hanover Square Rooms'da kendi bestelerinden oluşan bir program sunmuşlar ve Berlioz dört defa bis yapmak üzere sahneye tekrar tekrar geri çağrılmıştı. Hatıralarının dört bölümünü kaleme aldıktan sonra temmuz ayında besteci Fransa'ya geri döndü.

Berlioz'un üç sene sonra, 8 Mayıs 1851'de Londra'ya ikinci defa olarak gelişi çok daha olumlu ve farklı şartlar altında gerçekleşti. Fransız Hükümeti onu Hyde Park'ta Crystal Palace adıyla inşa edilen dev boyutlardaki camekân sarayda aynı yılın 1 Mayıs'ında açılan ve Great Exhibition olarak bilinen Uluslararası Büyük Sergi'de teşhir edilen müzik enstrümanları arasında yapılacak olan seçimlerde madalya ve ödülleri tayin edecek jüride yer almak üzere görevlendirmişti. Bu seyahatinde Berlioz, Doré'nin gravüründe de göze çarpan, mimar Sir Christopher Wren'in şaheseri St Paul Katedrali'nde yetim çocuklar yararına verilen ve 6500 çocuğun koroda söylediği bir konsere katılmış ve papazların giydiği beyaz keten bir cübbeyi üzerine geçirerek, eline tutuşturulan bas partisiyle gizlice kendisi de koroda yer almıştı. Kendi yarattığı eserlerinde de devasa boyutları hep arayan Berlioz için o gün yaşadığı tecrübe bir hayli heyecan verici olmuş ve heyecanını gizlemek için yüzünü notasıyla kapatırken kendisini togasıyla yüzünü örten Truva fatihi Miken Kralı Agamemnon'a benzetmişti. Zaten Truva bestecinin hep aklında olmalıydı ki birkaç sene sonrasında Berlioz, Shakespeare'in yanı sıra çocukluğundan beri çok sevdiği Virgil'in *Aeneid*'inden esinlenerek librettosunu da kendisinin yazdığı *Les Troyens* operasını besteleyecekti.

Berlioz bu ikinci Londra seyahatinde Crystal Palace'ta büyük bir festival organize etme teşebbüsünde bulunmuşsa da bu arzusunu gerçekleştirememişti, ancak hakkında Le Charivari'de Cham imzasıyla çıkan Amédée de Noé'nin karikatürlerden bir tanesinde bu orkestranın nasıl bir formasyon olacağı sorgulanırken betimlenen melez topluluğun en önünde elinde ziliyle duran bir mehter müzisyeninin göze çarpıyor olması Berlioz'un her türlü kültür ve müziği kucaklayıcı, engin merakına hiç şüphesiz ki bir gönderme niteliğindeydi. Kaldı ki besteci Op.15, *Grande symphonie funèbre et triomphale*'inde gerçekten de bir mehter çevgeni kullanmıştı. Berlioz her sabah Hyde Park'taki Crystal Palace'a yürüdüğü Londra'da yine Marylebone semtini tercih etmiş ve bugün kapısındaki mavi plakette adının anıldığı 58 numarada bulunan 27 Queen Anne Street adresinde bir daireye yerleşmişti. Dairesinin

Hyde Park'taki Crystal Palace

Berlioz için Queen Anne Street'teki anı plaketi

alt katında ise Beethoven Kuvartet Cemiyeti düzenli toplantılar yapıyordu. Yazdığına bakılırsa besteci bazı günler dairesinin kapısını açarak aşağıdan gelen tınılara kulak vermeyi hiç eksik etmiyordu: *"Bütün konseri sadece kapımı açmakla yetinerek dinleyebiliyorum. Bir akşam Beethoven'ın Do Minör Piyano Triosu'nun (Op.1, No.3) çalındığını duydum. Kapımı ardına kadar açtım; gir içeri, gir içeri, hoş geldin şerefli melodi! Ne kadar asil ve güzel."* (Howard Spencer, London's Blue Plaques, English Heritage, 2016, s.120)

Fransız besteci Londra'ya 1852, 1853 ve 1855 yıllarında üç defa daha geri döndü. 1852'de Londra'nın konser salonlarından Exeter Hall'da, Beethoven'ın 9. Senfoni'si

Cham'ın karikatüründe Berlioz idaresindeki orkestra (Le Charivari, 25 Kasım 1855)

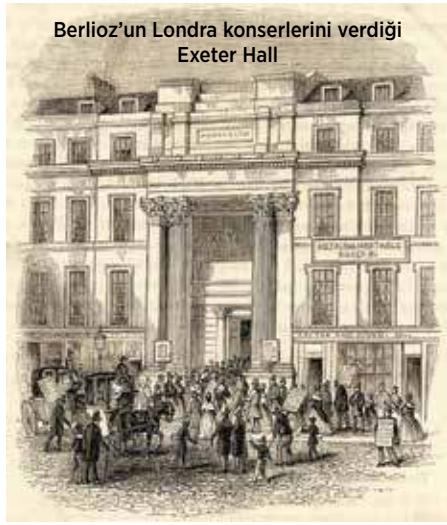

Berlioz'un Londra konserlerini verdiği Exeter Hall

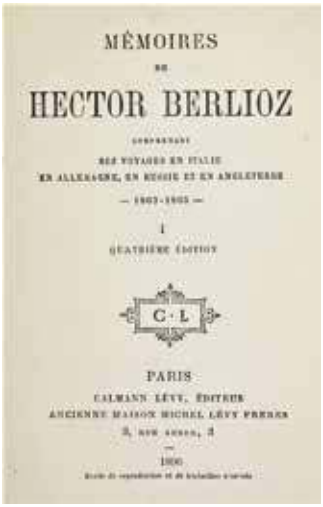

Berlioz'un Londra'da kaleme almaya başladığı *Anılar*'ı

Les Troyens operasının partisyonu

Eski bir fotoğrafta Berlioz'un Londra adreslerinden 27 (58) Queen Anne Street

dahil, bir dizi konser idare etti. 1831'de kapılarını ilk olarak açan Exeter Hall ne yazık ki 1907'de yıkılarak yerine bugün de hâlâ ayakta duran Strand Palace Oteli inşa edilecekti. 1853'te ise Berlioz, Covent Garden'da 25 Haziran akşamı *Benvenuto Cellini* operasını idare etti. Kraliçe Viktorya ve Prens Albert'in de katıldığı temsilde bir grup rakip İtalyan müzisyenin ıslıklarla yaptıkları protestolar Berlioz'un neşesini kaçırmış ve operasının Londra prömiyerini tam anlamıyla bir fiyaskoya dönüştürmüştü. Berlioz Londra'ya son olarak 1855'te geldiğinde, 13 Haziran akşamı, yine her zaman olduğu gibi Exeter Hall'da orkestra karşısında podyuma çıktığında bu defa dinleyiciler arasında salonda Richard Wagner de vardı. Programda ise *Roméo et Juliette* senfonisi ve Mozart'ın Sol Minör, 40. Senfoni'si yer almıştı. Birkaç gün sonra ise Wagner'in 25 Haziran'daki konserine bu defa Berlioz dinleyici olarak katıldı. Bu iki adamın Londra buluşmalarının başlı başına bir makale konusu olması gerektiğini düşünerek David Cairns'in İngilizceye tercüme ettiği ve takdim yazısında *"Her şeyin üstünde bu eser yaratıcı dürtüleriyle saygın bir yalnızlığa ulaşan, karmaşık ve çekici bir adamın samimi ve detaylı bir şekilde kendisini anlatışı"* olarak özetlediği Berlioz'un *Mémoires*'ını okumaya, Doré'nin gravüründe bir figür gibi, tek başıma yürüdüğüm Londra sokaklarında geri dönüyorum. Cairns'in bu görüşünü *Anılar*'ının en başına Shakespeare'in *Macbeth*'inden şu mısraları yerleştiren Berlioz'un da onaylayacağından hiç şüphem yok...

Yaşam dediğin yürüyen bir gölge,
Bir garip oyuncu;
Bir hışım sahnede dolanıp boy gösteriyor;
Sonra haber çıkmıyor zavallıdan.
Yaşam bir masal; kaçığın birinin anlattığı.
Şamata ve öfke dolu baştan başa;
Hiçbir anlamı yok...

Macbeth, William Shakespeare, Sabahattin Eyüboğlu (çevirmen), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Emre Aracı'nın Andante'deki geçmiş yazılarının tamamına www.emrearaci.weebly.com adresinden ulaşabilirsiniz.

İstanbul Operası AKM'de

Atatürk Kültür Merkezi'nin (o zamanki adıyla Kültür Sarayı) tarihi 1930'lu yıllara kadar dayanıyor. İstanbul Belediyesi, İstanbul'a yaraşır bir tiyatro ve opera binası yapmak üzere çalışmalara başlamıştı. Çalışmalara İkinci Dünya Savaşı nedeniyle ara verildiyse de savaştan sonra proje tekrar canlandı. İstanbul'a yaraşır bir opera binasının ancak Taksim Meydanı'nda olabileceği daima devletin ileri gelenlerinin ortak görüşüydü.

İsmail Hakkı Aksu
i_haksu@yahoo.com.tr

Projesi mimar Feridun Kip ve mimar Rükneddin Güney tarafından çizilen İstanbul Opera Binası'nın temeli 29 Mayıs 1946 tarihinde İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Dr. Lütfi Kırdar tarafından atıldı. İnşaat başladı ancak daha seyirci kısmı tamamlanmadan ödenek yokluğundan yarım kaldı. Bu projede salon planı at nalı şeklindeydi. İnşaat o hâliyle 1953 yılında Bayındırlık Bakanlığı'na devredildi. 1956 yılında yeniden gündeme gelen opera binası inşaatı, mimar Dr. Hayati Tabanlıoğlu'nun projesiyle yeniden başladı. İnşaat tam 23 yıl sürdü. Oldukça uzun süren inşaat nedeniyle açılış görkemli olmalıydı.

İstanbul Kültür Sarayı (AKM) açılıyor

Tepebaşı Dram Tiyatrosu'nda, Aydın Gün, Muhsin Ertuğrul ve dönemin İstanbul Belediye Başkanı Kemal Aygün'ün ortak girişimiyle 19 Mart 1960 tarihinde İstanbul Şehir Operası, Puccini'nin *Tosca* operasıyla, İstanbul Şehir Tiyatroları bünyesinde açılmış; burada dokuz yıl boyunca başarılı etkinlikler gerçekleştirdikten sonra, Taksim'deki AKM'nin tamamlanmasıyla, Belediye Şehir Operası'nı kapatmış, tüm çalışanlar da yeni kurulan Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü'ne bağlı İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü kadrosuna

Kültür Sarayı'nın açılışı

geçmişlerdi. Nitekim İstanbul Şehir Operası ve öncesindeki Opera Stüdyosu, ileride kurulacak olan İstanbul Devlet Operası için birer hazırlık dönemleriydi.

İnşaatı 12 Nisan 1969'da tamamlanan Kültür Sarayı'nın açılışı çok görkemli oldu. Açılışa zamanın Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ve Başbakanı Süleyman Demirel ile Aydın Gün'ün hocası Carl Ebert ve çok ünlü konuklar davet edilirler. Açılışta bir Türk eseriyle başlanmak istendiğinden, önce Ferit Tüzün'ün Çeşmebaşı balesi oynandı. Aradan sonra Aydın Gün'ün rejisiyle sahnelenen ve Ankara Operası'nın yapımı olan Verdi'nin *Aida* operasıyla büyük başarı kazanıldı.

Aida'dan sonra *Fındıkkıran*, Çark, *Kuğu Gölü* baleleri; *Yarasa* opereti, *Midas'ın Kulakları, Otello, Rigoletto* ve *Tosca* gibi

büyük operalar ardı ardına sahnelendi. Sonrasında *Glazunov, Orpheus, Judith* baleleri sahnelenirken, yeni binada çalışmanın şevki tüm sanatçıları sarmıştı. Teknik kadro güçlenmiş, Ankara'dan Seza Altındağ (Başdekoratör), Acar Başkut, Osman Şengezer gibi dekoratörler de İDOB'un kadrosuna katılmışlardı. Ninette de Valois ise, büyük baleleri sahneliyordu. Tam bir Avrupa operası ortamı yaratılmıştı. Bunda Aydın Gün'ün evrensel ileri görüşlülüğünün ve devletin kültür ve sanata olan desteğinin çok büyük etkisi vardır. Eğer o zamanlar devlet adamlarımız bu destekleri vermemiş olsalardı, bu denli bir başarı sağlanması pek olanaklı olmazdı.

Kültür Sarayı, Alman mühendislik teknolojisiyle yapılmıştı; zamanın Avrupa ve dünya opera binaları içinde hatırı sayılır öneme sahip olanlardan biriydi. Salonları, çalışma odaları, stüdyoları, atölye ve depolarıyla, Tepebaşı'ndan çok daha kullanışlı bir sanat mekânıydı.

> Temeli 29 Mayıs 1946'da atılan; 23 yılda tam beş iktidar, sekiz Başbakan ve 14 Bayındırlık Bakanı gören AKM, henüz tam olarak tamamlanmayan hâliyle 92 milyon TL'ye mal olmuştu.

İstanbul Kültür Sarayı birimleri açılmadan önce hem opera hem de tiyatro, kadrolarını oluşturmak için hem sanatçı hem de teknik birimlere alımlar yapmaya başladılar. Bir yandan da provalar yapılmaktaydı. Amatör ruh içinde profesyonelce yapılan bu çalışmalardan kimse şikayetçi değildi.

Ancak Devlet Tiyatrosu ile ortaklaşa kullanılan binada etkinlikler ancak bir yıl kadar yapılabildi. Tatlı rüya çok kısa sürdü. Önemli bir sorun vardı: Devlet

Çeşmebaşı **(Gülcan Tunççekiç, Engin Akaoğlu)**

Operası ve Devlet Tiyatrosu yöneticileri Aydın Gün ve Cüneyt Gökçer arasındaki çekişmeler kem kendi kurumlarının hem de binanın geleceği açısından tehlike oluşturuyordu. Sonunda kaçınılmaz son geldi çattı; 27 Kasım 1970 yılında, açılıştan sadece 1,5 yıl sonra bina, bu çekişmenin de etkisiyle yandı. Fakat sorumluluğu kimse üstlenmedi. Bina yandığıyla kaldı. Önce iptali yönünde girişimler yapıldı. Belediyenin bütçesi yetmeyince Bayındırlık Bakanlığı'na devredildi. İlk proje yıllarca iskelet hâlinde bekletildi. Sonra yıkılarak tekrar Hayati Tabanlıoğlu'nun projesi uygulandı. Ödeneksizlikten çok bekledi. Proje nihayet 1969 yılında tamamlanabildi. Bu arada İstanbul Şehir Operası kendini lağvetti ve Devlet Opera ve Balesi'ne bağlı olarak İstanbul Devlet Opera ve Balesi adıyla bir kurum oluşturuldu. Ayrıca Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'ne bağlı İstanbul Devlet Tiyatrosu da kuruldu. Binayı ortak kullanmalarına karar verildi.

Bina açılacağı sırada, sabah saatlerinde kimliği belirsiz bir takım kişilerce bazı camları kırıldı.

İstanbul Operası, Ankara Operası'nın da katılımıyla perdelerini açtı. Açılış için Verdi'nin *Aida* operası düşünülmüştü. Ancak bazı çevrelerden açılışın yabancı bir eserle yapılıyor olmasına gelen itirazlar nedeniyle, aynı akşam *Aida*'dan önce Ferit Tüzün'in Çeşmebaşı bale temsili sahnelendi. Mükemmel bir performans, mükemmel bir sahne üzerinde yapılan etkinlik son derece başarılıydı. Basın da çok büyük ilgi gösterdi. TRT İstanbul İl Radyosu temsili canlı yayınladı. Zaten o zamanlarda TRT tüm konser ve temsilleri canlı yayınlıyordu. Ben de izleyenler arasındaydım. Ortamdan aldığım mutluluğu unutamam.

Gala temsilinden önce, saat 19:00'da kokteyl başladı. Çok şık davetliler geldi. Muhteşem ortam tüm davetlileri büyüledi. Başta Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Başbakan Süleyman Demirel, Genel Kurmay Başkanı ve birçok davetli eşleriyle geceye renk kattılar.

Binanın iskânı henüz alınmamış olduğu için, işletme ruhsatı da yoktu. Ayrıca daha ilk gece binanın havalandırma sistemi çalışmadı; mevsim de serin olduğu için, salon oldukça soğuktu. Bu durum birçok davetlinin tepkisine neden olmuştu.

İstanbul Kültür Sarayı adıyla 12 Nisan Cumartesi gecesi saat tam 20:30'da Başbakan Süleyman Demirel'in bir konuşmasıyla açılmıştı. Temeli 29 Mayıs 1946'da atılan; 23 yılda tam beş iktidar, sekiz Başbakan ve 14 Bayındırlık Bakanı gören AKM, henüz tam olarak tamamlanmayan hâliyle 92 milyon TL'ye mal olmuştu. Tamamlandığında ise 1350 kişilik opera, tiyatro ve kongreler için kullanılacak Büyük Salon, 750 kişilik Konser Salonu, 350'şer kişilik Küçük Tiyatro ve Çocuk Tiyatrosu salonları, sergiler için Büyük Galeri, 400 kişilik lokanta ve 650 araçlık oto parkı ile dünyanın başlıca sanat merkezlerinden biri olmuştu.

Önümüzdeki sayıda kaldığımız yerden devam edeceğiz.

BORUSAN KLASİK

Bir **Karnaval** radyosudur

BORUSAN KLASİK'TE AĞUSTOS

AYIN BESTECİSİ
Maurice Ravel

AYIN YORUMCUSU
İzmir Devlet Senfoni Orkestrası (İzDSO)

HAFTA SONU TEMALARI
Cumartesi 12.00–14.00 ve 18.00–20.00; Pazar 12.00–13.00 ve 18.00–20.00
3–4 AĞUSTOS 16. Uluslararası Gümüşlük Klasik Müzik Festivali
10–11 AĞUSTOS İzmir Devlet Senfoni Orkestrası ve Orkestralarımız
17–18 AĞUSTOS 15. Bodrum Müzik Festivali
24–25 AĞUSTOS Ravel
31 AĞUSTOS Müziğin Kahramanları

KONUK PROGRAMCILARLA "KLASİK TATLAR"
Her Pazar 10.00–12.00 ve 22.00–24.00
4 AĞUSTOS Bora Çetin
11 AĞUSTOS Emre Selçuk
18 AĞUSTOS İpek Mine Sonakın & Ahmet Altınel
25 AĞUSTOS Sabahattin Bilgiç

"RADYONUN KLASİK USTALARI"
Pazartesi: Zerhan Gökpınar "Notaların Dili" 10.00 ve 20.00
Pazartesi: Füsun Özgüç "Kuğunun Şarkısı" 14.00 ve Salı, Çarşamba, Perşembe 14.00
Salı: Gaye Çağlayan ve Cem Küçümen "Birlikte" 10.00 ve 20.00
Çarşamba: Alp Altıner "Filarmoni" 12.00 ve 23.00
Çarşamba: Gaye Çağlayan "Müzik Mutfağı Tadımlık" 10.00 ve Cumartesi 10.00
Perşembe: Gaye Çağlayan ve Burçin Büke "Gurme Müzik" 10.00 ve 20.00
Perşembe: Aydın Büke "Gölgede Kalanlar" 12.00 ve 22.00
Cuma: Serla Balkarlı "Müzik Masası" 10.00 ve Pazar 15.00
Cuma: Ayşe Yavaş "Pizzicato" 13.00 ve Cumartesi 22.00
Cumartesi: Ahmet Makal "Müzikçe" 23.00 ve Salı 12.00
Pazar: Ali Pınar "Alafranga" 14.00 ve Çarşamba 22.00

Borusan Klasik, sesleri ve renkleri bitmeyen radyo...

karnaval.com

www.karnaval.com/borusanklasik
facebook.com/borusanklasik
twitter.com/borusanklasik

OPERA KAYITLARINDAN

Yiğit Günsoy

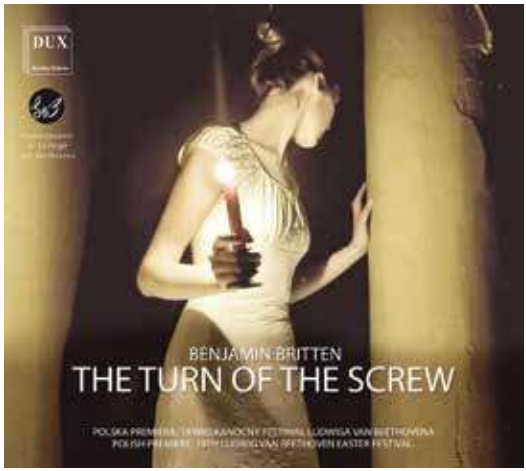

Kötülüğün Döngüsü'nün Polonya prömiyeri

The Turn of the Screw (Kötülüğün Döngüsü) dünya prömiyerini 1954 yılında Venedik'te gerçekleştirdi. Eser, Miles rolündeki David Hemmings'in sesinin ergenlikle birlikte değişmesinden endişe edildiği için aynı yıl bestecisi Benjamin Britten'ın orkestra şefliğinde plağa alındı. Daha sonra ünlü bir yönetmen ve aktör olan Hemmings, bestecinin eseri bir an önce plağa alma endişesini doğru çıkardı; 1956 yılında Paris'te eserdeki *"Malo"* aryasını söylerken sesi bir anda kırıldı ve artık erkek soprano rejisterinde şarkı söyleyemez oldu.

Henry James'in aynı adlı hayalet romanından oldukça sadık bir şekilde operaya uyarlanan ve 13 enstrümandan oluşan bir oda orkestrası için bestelenen eser, müzikal olarak Britten'ın en ilginç operalarından biri sayılabilir.

Eserin en kompleks karakteri şüphesiz Governess karakteridir. Karakterin gelgitleri, iç çatışmaları, şüpheleri, kararsızlıkları, belki de kendisinin ve çocukların mahvına sebep olacak inadı, buna rağmen ilk sahnelerdeki pozitif ve yapıcı tavırları eserin başrol sopranosu için sınırsız oyun imkânı sunar. Bu kayıtta Governess rolünü Emily Workman üstlenmiş. Workman eserin vokal sınırlarında bir problem yaşamıyor, entonasyon ve ritim konusunda da bir problem yok fakat yorumu son derece tutkusuz. Bestecinin nüanslarına, notasyonlarına önem vermeden söylüyor partisini ve böylece, bu çok "doğurgan" parti sıradan ve özelliksiz bir hâle dönüşüyor. Ancak eserin sonlarına doğru olan *"Sir, dear Sir, my dear Sir"* kısmında ve operanın finalinde rolüne adapte oluyor.

Deneyimli İngiliz mezzosoprano Diana Montague, Mrs. Grose rolünde parlıyor. Tek kusuru sesinin bunca yıl şarkı söylemesine rağmen yaşlı hizmetçi için hâlâ çok genç duyulması! Deneyim ve doğru teknik sayesinde onlarca yıldır önemli yerlerde önemli partiler söylemesine

karşın sesinde en ufak bir yıpranma kulağa gelmiyor. Montague, bestecinin tüm notasyonlarını uyguluyor. Sıradan bir cümlede bile güzel müzik yapıyor. Karakterin sevinç, korku ve çaresizlik içinde geçmişte olanlara seyirci kalmasını, zaman zaman da öfke patlamalarını çok güzel yansıtıyor. Montague, günümüz sahneleri için hâlâ çok önemli bir karakter mezzosopranosu.

Eserde kötü karakter rolündeki tenor Eric Barry, prologdan itibaren bizlere sıra dışı bir Peter Quint karakteri çizeceğini müjdeliyor. Karakterin gerektirdiği iki yüzlü, aldatan, hiçbir ahlaki değeri olmayan, uğursuz adamı çeşitli nüanslarla etkileyici bir şekilde yansıtıyor. Peter Quint rolü besteleniş olarak aralıklar, ritim ve solfej açısından gerçekten çok zordur. Eric Barry tüm bu zorlukların üstesinden çok başarılı bir şekilde geliyor ve kendisini diğer rollerinde de dinlemek isteği uyandırıyor dinleyicide.

Boosey&Hawkes edisyonunda soprano olarak belirtilen Miss Jessel rolü, bu kayıtta mezzosoprano Kathleen Reveille tarafından seslendiriliyor. Besteci tarafından soprano için bestelenen bu rolü bir mezzosoprano söylerse, herhangi bir sorun yaşamaması için tiz notalarında soprano kadar rahat olması gerekir. Maalesef bu durum Kathleen Reveille için geçerli değil. Özellikle Fa'dan sonra tiz problemi başlıyor, La ve Si bemol'lerde ses düzleşiyor. Zaman zaman da sesindeki vibrasyon aralığı sıklaşıyor. Fakat orta ve pes tonlarının doluluğu ve koyuluğu bir diğer hayalet rolü olan Miss Jessel'a uygun.

Flora rolündeki Rosie Lomas ümit verici bir genç yetenek. Ses ve yorum olarak harika bir Flora karakteri çıkartmış. Lomas'ın sağlam entonasyonu ve ritim duygusu, yöneldiği Barok repertuvarında da başarılı olmasını sağlayacaktır.

Eserin kasting açısından en büyük problemi kuşkusuz yaşça küçük erkek sesi olması gereken Miles rolü. Zor ve karmaşık besteyi anlayıp doğru söyleyebilecek bir müzikal olgunluğa sahip olması gerekirken, aynı zamanda da sesinin ergenlik çağına erişip olgunlaşmamış olması lazım. Opera konser kaydına alınırken 14 yaşında olan Miles rolündeki Dominic Lynch yaş ve ses olarak çocukluktan çıkmak üzere. Dolayısıyla müzikal yerlerde sesinin kırılmaması için çok kontrollü ve küçük söylüyor ve Flora ile aynı anda söyledikleri bölümde maalesef pek duyulamıyor. *Parlando* bölümlerde de bir anda neredeyse yetişkin bir erkek sesi çıkardığı için karakterin yaş bütünlüğünü tam yansıtamıyor. Fakat ne olursa olsun, o yaştaki biri için söylemesi gerçekten zor olan partinin altından kalkmış olması bile dikkate değer bir sanatçı adayı olduğunu haber veriyor.

Şef Łukasz Borowicz oda orkestrasını oldukça dinamik bir şekilde ve tansiyonu hiç düşürmeden yönetiyor. Fakat kimi yerlerde bu dinamizm yerini hıza bırakıyor. Örneğin, eserin ilk perdesindeki Governess, Mrs. Grose, Flora ve Miles'ın tanıştıkları sahnedeki dörtlü bir çırpıda bitiveriyor ve her karakter için ayrı ayrı bestelenmiş ve büyük bir ustalıkla iç içe geçmiş motifler farkına varılamadan geçip gidiyor. Borowicz'in bu operadaki genel başarısı ve daha şimdiden aldığı birçok ödülle günümüzün önemli şeflerinden biri olacağı muhakkak.

Polonya prömiyeri olan bu konser kaydı, diskografyası çok geniş olmayan *The Turn of the Screw* için alınabilir bir kayıt. Fakat operanın sadece bir tek kaydını almak gerekseydi bence bu, bestecinin orkestra şefliğinde doldurulan ve dünya prömiyerinde görev alan sanatçıların seslendirdiği DECCA kaydı olurdu.

Benjamin Britten
The Turn of the Screw
Łukasz Borowicz (şef)
19. Ludwig van Beethoven Paskalya Festivali
DUX, 2016
***

DÜNYAYI DİNLİYORUM

Zekeriya Şen
zekeriya.sen@andante.com.tr

Derrick "Duckie" Simpson

Grammy kazanan ilk reggae grubu

Black Uhuru

"Grammy Ödülü kazanan ilk reggae grubu hangisidir?" sorusuna cevap vermek pek kolay olmayabilir. Ne yazık ki Grammy Ödülü kazan reggae grupları aşina olduğumuz cafcaflı gösterilerle ödüllerini kucaklayamıyorlar. Ödülleri daha çok arka odalarda veya daha önce yapılan çok daha sade gösterilerde takdim ediliyor.

Hemen sorumuza geri dönelim. Cevap: Black Uhuru. 1983 yılında *Anthem* adlı albümleriyle en iyi reggae albümü kulvarında ödülü kucaklayan ekip, aynı kategoride yer alan Peter Tosh, Jimmy Cliff, Yellowman ve Steel Pulse'u geride bırakmıştı. Arka bir odada ödüllerini aldıklarını söyleyen grubun beyni Derrick "Duckie" Simpson, ülkesi Jamaika'ya döner dönmez hiçbir değeri olmayan ödülü çocuğuna oyuncak olarak vermiş.

Black Uhuru müzik piyasasındaki en eski ve uzun ömürlü reggae gruplarından biri. Klasik bir vokal üçlüsü olarak müzik kariyerine başlayan grubun ilk kadrosunda Simpson, Rudolph "Garth" Dennis ve Euvin Spencer (Don Carlos olarak da bilinir) yer alıyordu. Başlangıçta grup pek başarılı olamadı ancak 1977'de Michael Rose'un solistlik görevini devralmasıyla işler değişmeye başladı. Ekibe Amerikalı Sandra "Puma" Jones'ın katılmasıyla bir anda külahlar değişmeye başladı. Sandra'nın ciddi müzik yazma kabiliyeti sayesinde üretilen *Sinsemilla*, *Guess Who's Coming To Dinner?* ve *Sponji Reggae* adlı parçalar

Black Uhuru'ya beklenmedik bir ilgi oluşmasına neden oldu. Bu süreçte devreye giren müzik yapımcısı Sly Dundar ve Robbie Shakespeare sayesinde grup Rolling Stones dergisinde 80'lerin en iyi reggae ekibi olarak lanse edildi. Bu pek de yanlış bir ifade değildi.

Grubun en başarılı döneminde, kendi solo kariyerini kovalamak için Rose ekipten ayrıldı. Yerini aynı ses skalasında bulunan Junior Reid devraldı ve ekip müzik hayatını sürdürmeye devam etti. Özellikle bu dönemde ortaya çıkan yasak yeniden düzenlemeler sayesinde gruba olan ilgi bir kat daha arttı. Ancak 90'ların başında Reid'in Amerika'da yaşayabilme izninde sıkıntılar çıkması ve bunun üzerine Jones'un kansere yakalanması sonucu Simpson yeni albümleri kaydetmek üzere orijinal ekibin desteğini aldı. Böylece takip eden birkaç albüm orijinal üçlüyle kaydedildi ve grubun reggae kulvarındaki konumu sağlamlaştı. Ne yazık ki üye istikrarı konusunda şansız olan Black Uhuru daha sonraki yıllarda kariyerine bir ikili olarak sürdürdü. Elbette Simpson her oluşumda başrollerde olan, grubun var olmasındaki ana unsurdu.

Simpson bu istikrarı sonucunda grubun tüm yasal haklarını üstüne aldı ve daha sonra kendi sesiyle süslediği 2008 tarihli, Latin müzik yıldızları Aterciopelados ve Jarabe De Palo ile *As The World Turns* adlı albümü çıkarttı. Bu zamandan beri sessiz olan grup, 2011 itibarıyla sık sık Derrick "Duckie" Simpson, Andrew Bees ve Kaye Starr üçlüsü olarak Amerika kapsamında turneye çıktı. Ekibin yakın tarihlerde yeni bir çalışması bekleniliyor.

Swahili dilinde özgürlük anlamına gelen 'uhuru' kelimesi aslında grubun tüm felsefesini belirliyor. "Siyah Özgürlük" 1972 yılından beri fiilen müzik camiasının içinde ve aktif; hâlâ üretken ve hâlâ reggae kulvarında iddialı çalışmalarıyla varlığını sürdürüyor. Umarım uzun yıllar daha sürdürecek.

“Yeni müziğe duyulan önyargıyı anlayamıyorum”

Ellen Jewett

Çağdaş müzik repertuvarına katkılarıyla bilinen Amerikalı keman sanatçısı Ellen Jewett, Naxos firmasından çıkan, *Turkish Music for Solo Violin* isimli yeni albümüyle müzikte “keşfedilmemişlik” ve “olağandışılık” arayışını sürdürmeye devam ediyor. Çağdaş bestecileri, eserlerinin ilk seslendirilişini yaparak desteklemeye özen gösteren Jewett’in fanfarearchive.com sitesinde yayınlanan söyleşisinin kısaltılmış bu Türkçe versiyonunu okumaktan keyif almanızı umuyoruz.

Jerry Dubins
Fotoğraflar: Hakan Aydoğan

Yeni albümünüzde Adnan Saygun, Onur Türkmen ve Mahir Çetiz gibi üç çağdaş Türk müziği bestecisinin eserlerini seslendirdiniz. İlk olarak bu üç besteciyi nasıl keşfettiğinizi ve albümde yer alan eserleri neye göre seçtiğinizi sormak istiyorum.

Bir Türk erkeğine aşık olunca doğal olarak onun kültürüne ve tarihine ait unsurları merak etmeye başladım. Türkiye’ye gelmeden önce çağdaş Türk müziğiyle ilgili hiçbir referansa sahip değildim. Keman ve piyano için yazdığı eserler, keman ve viyola konçertoları ve yaylı dörtlüleriyle Saygun, “Türk Beşleri” olarak bilinen grupta en çok ilgimi çeken ve bana en çok hitap eden besteciydi. *Solo Keman İçin Partita* adlı eserini ilk keşfettiğimde çok heyecanlanmıştım. Eserin Bartok, Berg, Lutoslawski gibi bestecilerin eserlerini çağrıştıran ifadeli ve yer yer de sert soundu hemen beni kendisine çekmişti. Ve bu albümle birlikte eser ilk kez kaydedilmiş oldu.

Saygun’un makamları klasik Batı kompozisyon tekniği içinde nasıl erittiği üzerine oldukça okuma, düşünme ve araştırma yaptım. Bu konu hakkında bilgilerimi arttırmak istediğim dönemde ise Onur Türkmen’le tanıştım ve endisine makam mantığını daha iyi anlayabilmemi

sağlayacak bir solo keman eseri sipariş ettim.

Mahir Cetiz’in eserini sipariş edişim ise, kendisi de dahil yedi farklı bestecinin bir araya gelip yazdığı bir kolaj olan, *Our Sons-Gallipoli* isimli büyük orkestra eserini dinledikten sonra oldu. Cetiz’in eser içinde diğer bestecilere ait farklı kesitleri

birleştirip harmanlayan etkileyici, güçlü ve özel bir sesi olduğunu düşündüm.

Daha önce bu eseri hiç dinlememiş olan birine Saygun'un *Solo Keman İçin Partita*'sını nasıl tanımlarsınız?
Eserde hemen herkesin dikkatini çekecek en temel özellik, ne denli büyük, önemli ve hatta anıtsal nitelik taşıdığı olacaktır. Partisyona bakınca eserin rapsodik karakterini ve ortaya çıkan motiflerin altında büyük bir mantık yattığını hemen hissettim. Öyle görünüyor ki Saygun, kemana özgü "dört tel ve dört parmak" gibi kısıtlılıklardan Bach kadar çekinmemiş ve eser boyunca tüm fikirlerini bir motif birliği içinde sunabilmiş. Bir kemancı olarak eserin hayli zor olduğunu söyleyebilirim ancak bu zorluğa rağmen Saygun, yapay virtüozite gösterilerinin yanından bile geçmiyor. Kromatizmle yoğrulmuş yoğun, koyu ve karanlık bir hava ağırlıklı olarak hüküm sürse de, eserin son derece lirik ve dans karakterini yansıtan atmosferden de çok uzak olmadığını görüyoruz.

Eseri öğrenme ve çalışma sürecinde pes edip kemanı tamamen bırakma noktasına geldiniz mi?
Evet, geldim! Daha önce kimsenin yapmaya yanaşmadığı ya da insanlara imkânsız gibi görünen bir şeyi yapmaya kalktığınızda zaten bir takım sorgulamalara ve anlam arayışına ister istemez giriyorsunuz.

Türkmen ve Cetiz'in eserlerini dinledim ve hiç ilgimi çekmediklerini söylemeden edemeyeceğim. İsterseniz bana sabit fikirli ve önyargılı deyin ama bu eserlerde ne bulduğunuzu ve onları nasıl dinleyip ne anlamamız gerektiğini bize anlatabilir misiniz?
Ben yeni müziğe duyulan önyargıyı pek anlayamıyorum. Dinlenebilir veya kabul edilebilir müziğin tarihsel olarak nerede başlayıp nerede bittiğiyle ilgili kesin bir yargıya varamayacağımız gibi, bu tür bir düşünce, klasik müziğin adeta zamanda dondurulması ile aynı anlama geliyor. Ben bu müziği sevdirmek için "misyonerliğe" soyunmuş değilim ve bu yeni müziğin nasıl dinlenip, beğenilip anlaşılabileceğiyle ilgili kimseye ders veremem. Eserleri çalıyorum çünkü yetenekli ve aktif yaratı sürecine katkıda bulunan bu bestecilerin sesleriyle bağlantı kurabiliyorum. Bu üretkenlik disiplinini ve aktif yaratı sürecini daima ilham verici buldum. Bana müzik tarihinin daha eski dönemlerindeki üretkenliği ve yaratıcılığı hatırlatıyor. Klişe gelebilir ama ileride ne olacağını yalnızca zaman gösterecektir. Bana düşen, bu müziği olabildiğince tekrarlayıp kalıcılığına ve yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmaktır diye düşünüyorum.

Cetiz'e *Soliloquy* adlı eseri sizin ısmarladığınızı anlıyorum. Buluşmanızın şartları nelerdi? Ne istediğinize dair bir öneride bulundunuz mu yoksa kendisi keman için solo parça yazma koşulunun dışında "özgür" müydü?
Genç besteciler ve performansçılarla yaptığımız atölyelerde herkes bana Mahir Cetiz'le çalışmam gerektiğini söylüyordu. Kendisi Columbia Üniversitesi'nde ders verdiği için yollarımız New York'ta birkaç kez çakıştı, ancak ben bu parçayı ısmarlayana kadar beraber çalışma şansımız olamadı. Eseri bestelerken

herhangi bir yöne gitmekte tamamen serbestti. Beste çalışması sırasında birkaç kez buluştuk, özellikle çalışmanın erken safhalarında, farklı fikirleri ve pasajları denedik. Bu buluşmaların onun yaratıcı sürecinde etkisi olduğuna inanıyorum.

Biyografinizden gördüğüm kadarıyla 11 yıl boyunca ödüllü Audubon Quartet'in bir üyesiymişsiniz ve oda müziği performanslarında Yo-Yo Ma, Maxim Vengerov, Colin Carr, Johannes Moser, İdil Biret gibi müzisyenlerle birlikte çalmışsınız. Bu ilham verici sanatsal iş birlikleri hakkında neler söylersiniz?

Kendimi hiç bir zaman bir "yeni müzik kemancısı" olarak görmedim. Hayatımın ve kariyerimin çok büyük kısmını geleneksel klasik müzik repertuvarını çalarak geçirdim. Audubon Quartet'e 37 yıllık kariyelerinin son döneminde katıldım. Onların bu repertuvara dair derin bilgileri ve tecrübeleri nedeniyle, böyle bir topluluğun ses mekanizmasının içine girmek muhteşem bir duyguydu. Ayrıca bir sürü efsanevi müzisyenle birlikte çalışma açısından çok şanslı oldum, düzenli bir şekilde solist olarak çalan müzisyenlerle yan yana oturup birlikte müzik yapmak gerçekten ilham verici. Harika bir olimpik atletle yan yana koşmak gibi bir şey... Yukarıda saydığınız müzisyenlerin sahnede yaydıkları disiplin ve karizmaya büyük saygı duyuyorum ve böyle sanatçılarla müzik yaptıktan sonra bu hepimizin içinde yaşadığı çılgın müzik hayatına dair içimde yenilenen kararlılığa çok müteşekkirim.

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası'nın (BİFO) ve Bilkent Senfoni Orkestrası'nın (BSO) başkemancılığını yapmışsınız. Ayrıca Klasik Keyifler Oda Müziği Festivali'nin kurucusu ve sanat direktörüsünüz. Bize bu çalışmalarınızdan biraz bahseder misiniz?

Evet, üç sene boyunca BİFO'nun başkemancılarından biriydim. Ayrıca hâlen Türkiye'nin en eski özel orkestrası olan Bilkent Senfoni'nin misafir başkemancısı olarak çalışıyorum. Fakat son 10 senedir esas çalışmalarım Klasik Keyifler (KK) üzerine. KK profesyonel turizim rehberi olan eşimle birlikte kurduğumuz, kar amacı gütmeyen bir dernek. Türkiye'nin çeşitli yerlerinde oda müziği konserleri ve eğitim programları düzenliyoruz. Kapadokya'daki festival de bunlardan biri. Bu festivalin provaları ve atölyeleri Kapadokya Üniversitesi tarafından restore edilen eski bir Osmanlı medresesinde gerçekleşiyor; konserler ise mağaralarda, kervansaraylarda, meydanlarda, butik oteller ve özel evlerde, Bizans kiliselerinde, manastırlarda, müzelerde, eski yağ ve şarap mahzenlerinde oluyor. Amacımız katılan öğrenciler için sıkı ve titiz çalışılan ancak rekabetçi olmayan bir ortam yaratmak, ve dinleyici için de samimi ve bilgilendirici olmak. Seneler içinde KK 400'den fazla öğrenci, ve Türkiye, ABD, Kanada, Avrupa, ve Orta Doğu'dan 130 sanatçıya ev sahipliği yaptı. Ülkedeki mali ve politik koşullar yüzünden son birkaç yıl zor geçti, ancak seneler içinde oluşan ve gelişen birlik hissi gerçekten tatmin edici.

Hâlihazırda bir orkestrada veya kurumlaşmış bir toplulukta çalıyor ya da herhangi bir üniversitede dersler veriyor musunuz?

Türkiye'deki orkestra, konservatuvar ya da üniversite gibi kurumları fazla otoriter buluyorum, merkezden kontrol edilen sabit yapılanmaları var. Bağımsız üşünce yapısında bir insan olarak henüz bu duruma adapte olamadım. Ancak özel derslerle, grup eğitimleriyle ve KK üzerinden yürüttüğümüz ortak çalışmaya dayalı projelerle uğraşıyorum.

Türkçeleştiren: Asst. Prof. Aslı Erdal

Kitap Kurdu Yayınları'nın ilk polisiye kitabı raflarda

Kitap Kurdu Yayınları olarak,
Türk asıllı Alman yazar ve film yönetmeni Su Turhan'ın
Türk ve Bavyera kültürlerinden izler taşıyan,
Almanya'da ilk yayımlandığında büyük yankı uyandıran
Komiser Zeki Demirbilek serisinin ilk kitabı
Komiser Paşa'yı sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

www.kitap-kurdu.com.tr bilgi@kitap-kurdu.com.tr facebook.com/kitapkurduyayinlari instagram.com/kitapkurduyayinlari twitter.com/kitap_kurdu_yay

MÜZİK BORSASI
Michael Kuyucu
michaelkuyucu@gmail.com

Frank Sinatra'ya övgü

Müzik dünyası ne kadar kötüye gitse de arada sırada başarılı proje albümleri yayınlanıyor. Bunlardan biri de Esra Zeynep Yücel'in yeni çıkan *Dear Frank* adlı albümü.

1915-1998 yılları arasında yaşayan, gelmiş geçmiş en önemli yorumcu ve aktörlerinden biri olan ve dünya genelinde 150 milyonun üzerinde albüm satan Frank Sinatra ile ilgili bugüne kadar dünyada pek çok müzik projesi yapıldı. Türkiye'de ise bugüne kadar pek bir şey yapılmamıştı. Esra Zeynep Yücel'in Frank Sinatra şarkılarından oluşan *Dear Frank* albümünü ise müzik marketlerde yeni çıkan kaçırdığım bir albüm var mı diye bakınırken şans eseri gördüm. Albümü dinlerken, bir Türk yorumcunun, dünya devi bir ismin klasiklerine getirdiği başarılı yorumlar beni epey şaşırttı.

Bir Frank Sinatra âşığı

Zeynep Esra Yücel Amerika'da Stanford Caz Akademisi'nde eğitim aldıktan sonra caz dinletileri sunmaya başlamış. Bu dinletileri 2018'in sonlarında Türkiye'de taşımış ve Zorlu Center'da "Tribute to Frank Sinatra" projesinin dinletisini sunmuş. Daha sonra da bu projeyi albüme dönüştürmüş.

Albümün kayıtlarını yurt dışındaki Bias stüdyolarında yabancı müzisyenler eşliğinde gerçekleştiren Yücel, pırıl pırıl bir kayıt yapılmış; şarkıların akustik tınıları caz severlere güzel dakikalar yaşatıyor. Düzenlemelere ise Lena Scilaky imza atış. Yabancı bir repertuvara yapılan yerli bir dokunuş diye özetlenebilecek albümde 10 tane Frank Sinatra klasiğini seslendirmiş Yücel. Bu şarkılar içinde *New York New York, Let's Fall In Love, Fly Me To The Moon, It Could Happen To You* gibi önemli klasikler yer alıyor. Şarkılara yapılan düzenlemeler ciddi ciddi caz kokuyor. Esra da şarkıları yurt dışındaki caz solistleri gibi eksiksiz seslendirmiş.

Türkiye'de müzik endüstrisi kalite olarak yerlerde sürünüyor, üretilen albümlerin nerdeyse tamamı ticari kaygılar altında popüler kültüre esir düşmüş albümler. Böyle bir ortamda, böyle kaliteli proje albümleri görmek oldukça sevindirici. Frank Sinatra gibi bir efsanenin bir Türk tarafından sevilmesi; uğruna albüm yapılması ve sahne ayağı olan bir projenin gerçekleştirilmesi hem Türkiye'de farklı müzik renklerinin ayakta kalması adına hem de Türkiye'nin müzik alanında dünyaya entegre olması adına oldukça önemli. Bu albümün yurt dışında da satılmasını diliyorum. Caz gibi zor bir müziği icra etmek kolay iş değildir, hele bir de dünyaya mal olmuş bir Frank Sinatra repertuvarı seslendirmek hiç kolay iş değildir. Bu açıdan bu proje, müzik endüstrisi adına çok önemli. Albümü caz severlere şiddetle öneriyorum.

MÜZİK HABERCİSİ

“Türkiye'nin En İyi Müzik Haber Portalı”

Geniş Müzik Arşivi ile 19 Yıldır On-Line

www.muzikhabercisi.com

muzikhabercisi *muzikhabercisi* *muzikhabercisi*

MÜZİSYEN DÜNYASI
Ozan Tunca
ozan.tunca@andante.com.tr

Genç orkestra şeflerine tavsiyeler

Bu sayıdan itibaren birkaç ay boyunca kariyerinin başlarında olan genç orkestra şeflerine tavsiyelerde bulunacağım.

Partisyondaki nüans, tempo değişimi ve karakter farklarını belirten terimleri mutlaka bilin ve yönetirken onlara uyun. Uymamaya karar verdikleriniz varsa, kısa da olsa sebebini açıklayın.

Orkestracı, sizin notasının üzerinde yazan hızlanma ya da yavaşlamayı, *meno* ya da *piu mosso*'yu yapmadığınızı, *dolce* bir yer ve *pesante* bir bölgeyi benzer biçimde yönettiğinizi fark ettiğinde sizin özensiz ya da hazırlıksız olduğunuzu düşünebilir. Hele ki bunu sık sık yapıyorsanız! Eğer geçerli bir nedenle, besteci tarafından yazıldığı öngörülen bu uyarıları uygulamamaya karar verdiyseniz (Verebilirsiniz!) bunu kısaca da olsa açıklamanız, partilerde orkestracıların bu işaretleri karalamasını rica etmeniz iyi olur. Bazen edisyon farklıkları ya da geleneksel çalış eğilimleri olabilir. Daha da önemlisi orkestra şefi "çıkması" gereken partileri yazandan daha yüksek, eşlik etmesi gereken partileri daha alçak çaldırmak isteyebilir. Bunları fark edemediğiniz için mi yoksa gerekliliğine geçerli bir sebeple karar verdiğiniz için mi notadan karalattığınızı belirtmenizde fayda var.

Genç orkestra şefi Dionysis Grammenos

Provalarda yaptırdığınız tüm tekrarların sebebini açıklayın

Entonasyon problemleri, ritim problemleri, tınılarda uyuşmazlıklar, nüansların istediğiniz gibi olmaması, müziğin karakteriyle ilgili problemler... Provada durup bir pasajı tekrar ediyorsanız bunun mutlaka somut bir sebebi olmalıdır. Geçerli sebebiniz varsa bu sebebi orkestracılarla paylaşmalısınız. Bu yolla zaten çözüm daha da hızlanacaktır. Orkestra elemanları kendileri de problemin ne olduğunu bilirlerse çözüme katkıda bulunmak isterler. Eğer ikide birde bir yerleri tekrar ettiriyorsanız ve sebebini paylaşmıyorsanız, sizin de sebebi bilmediğinizi ya da o bölgeyi yönetmeyi yeni yeni çalıştığınızı düşünme olasılıkları gayet yüksek olur. Bu konu orkestra molalarında sıkça konuşulan konulardan biridir.

KEF

OBSESSED WITH HIGH RESOLUTION

küçük ama BÜYÜK Müzik Sistemi

Spotify TIDAL

WHAT HI-FI? AWARDS 2018

LS50 Wireless

60 yıldır geliştirdiği teknolojilerle müzik tutkunlarının hayatını kökten değiştiren **KEF**, yeni **Kablosuz LS50** hoparlör ile müzik deneyiminize yeni bir boyut kazandırıyor. Patentli **Uni-Q®** sürücüleri ile standart hoparlörlerin aksine inanılmaz netlikte sesi kablosuz olarak sunan **LS50**, tüm mekanı dolduran güçlü ses hacmi ve ödüllü tasarımı ile kendini ***Müzik Tutkunu*** olarak tanımlayanlar için üretildi.

0212 319 97 77 | HIFIMYFI.COM |

hifimyfi | kanyon'da G KATI

Türkiye distribütörü bircom

Hİ-Fİ DÜNYASINDAN
Ahu Ünalp
ahu.unalp@andante.com.tr

Ödüllü ikili:

Marantz ND8006 ve PM8006

Marantz'ın en iyi mühendislikle Japonya'da ürettiği ödüllü ikilisi ND8006 ve PM8006 ile müzik deneyiminizi üst seviyeye çıkarabilirsiniz.

Marantz SA8005 SACD çalar ve Marantz NA8005 network çaların adeta bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan Marantz ND8006, uygun rakamlı bir SACD çalar, bluetooth, kablosuz network, DSD DAC

Maranzt PM8006

özellikleri ve TV bağlantısı için optik girişleriyle üstün bir cihaz.

Maranzt ND8006

HEOS özellikli cihazlarla entegre çalışabilen model, HEOS uygulaması üzerinden de kumanda edilebiliyor.

Marantz PM8006 entegre amplifikatörü ise, 8 Ohm'da 2x70 Watt gücü, simetrik devreleriyle optimum performansı, hassas ses düzeni için üçlü ton kontrol sistemi, en saf sinyali elde etmek için oluşturulan yeni Marantz tasarımlı elektrikli ses kontrolüyle dikkat çekiyor.

www.extreme-audio.com

Hayret verici:

Hailey™ 2

YG Acoustics'ten yine nefis bir hoparlör! Markanın amiral gemisi Sonja'nın özelliklerini miras alarak tasarladığı yeni model, doğal ve canlıya yakın sesiyle ultra High-End pazarındaki kitlelerin ulaşabileceği, daha uygun bir fiyatla satışa sunuluyor.

Sonja™ 2'deki teknolojilerin yansımasını taşıyan Hailey™ 2, müthiş endüstriyel tasarımı, birinci sınıf hassas üretimi, BilletDome™ tiz ünitesi ve ViseCoil™ bas endüktörü gibi ileri teknolojileri kapsıyor.

Hayret verici sonik performansıyla, mükemmel bir mühendislik ve ustalık eseri olan hoparlörü mutlaka dinlemelisiniz.

www.lotusconcept.com

Evinize prestij, ruhunuza müzik katıyoruz

extremeaudio

www.extreme-audio.com

Küçük hoparlör, büyük ses: Audioengine HD3

Audioengine'in tüm müzikseverlerin beğenisini kazanmak üzere tasarladığı HD3, kusursuz kablosuz bağlantı özelliğiyle masaüzeri bilgisayar ve benzeri cihazlarla kullanılabiliyor.

TIDAL, Spotify, Pandora ya da YouTube gibi müzik platformundan stream yapabilmek için neredeyse 1 dakika içinde kablosuz bağlantı ayarına geçebiliyor.

Oldukça kolay bir kullanıma sahip olan Audioengine HD3, üç farklı renk seçeneğiyle favori cihazlara ve uygulamalara bağlanarak Hi-Fi kalitesinde bir ses sunuyor. Genişleyebilir bir yapıya sahip olan cihaz, daha derin bas sesler elde etmek istendiğinde herhangi bir subwoofer'a da kolayca bağlanabiliyor. Her tür müzikte güzel sonuçlar veren Audioengine HD3, boyundan büyük

işler başarıyor.Yüksek performanslı bir kulaklık çıkışına da sahip olan model, odyofil kalitesindeki kulaklık amplifikatörü sayesinde kulaklık dinlemelerinde de iyi sonuç veriyor.

Ses performansı önceliğiyle üretilmiş olan hoparlör, minimal retro tasarımıyla oldukça şık bir görünüme sahip. Siyah modeline ek olarak ceviz ağacı ve kiraz ağacı renkleriyle her evin tasarımına uyum sağlayacak şekilde düşünülmüş.

Yerleşik güç amplifikatörü sayesinde alandan tasarruf ederek harici bir güç amplifikatörüne ihtiyaç duymayan Audioengine HD3 müzikseverleri şaşırtmaya hazır bekliyor.

www.hifimyfi.com

T: 0212 358 11 69
WWW.LOTUSCONCEPT.COM

lotusconcept
HIGH-END AV, LIGHTING & AUTOMATION SYSTEMS

NE DİNLİYORLAR
Çağatay Afyon
cagatayafyon@andante.com.tr

Baran Sakallıoğlu

Bilgisayar Mühendisi / Amatör Piyanist

Klasik Batı müziğini 2007 yılından bu yana sıklıkla dinliyorum. Özellikle eser ya da eser listesi belirleyip dinlemekten ziyade, mesleğim gereği bilgisayar başında çalışırken, o ara karar verdiğim besteci, tür veya yorumcudan yola çıkarak internet video kanalları üzerinden bir parçayla başlayıp, serbest çağrışım şeklinde veya tavsiye edilenler listesinden ilerlemeyi tercih ediyorum. Genelde keyfî dinleme yapıyorum. Sayfa çeviricilik veya öğrenci topluluklarıyla gerçekleştireceğim bir konser etkinliği varsa, o zaman eser seçme amacıyla veya notaya hâkim olmak için profesyonel amaçla da dinlemeler yapıyorum.

İlk başta Chopin'in eserleri dışında fazla eser dinlemezdim. Chopin'in hem çalarken hem de dinlerken verdiği keyif diğer bestecilerden çok farklı. Kendisini hep melodi ustası olarak tanımlarım. Brigitte Engerer ve Daniel Barenboim'den noktürnleri; Maurizio Pollini ve Boris Berezovski'den etütleri; Arturo Benedetti Michelangeli, Cyprien Katsaris'ten sonatları; Rafael Orozco'dan scherzoları; Arthur Rubinstein'dan valsleri; Lazar Berman'dan Polonezleri; Mikhail Pletnev, Martha Argerich ve Vladimir Horovitz'den prelüdleri; Krystian Zimerman'dan mazurkaları dinlemenizi öneririm. Baladlar için tek bir piyanist öneremiyorum, o yüzden bir numara için Ida Czernecka, iki numara için Dong-Hyek Lim, üç numara için Marc-André Hamelin, dört numara için Jorge Bolet yorumlarını öneriyorum.

Baran Sakallıoğlu, İdil Biret ile birlikte

Geçen ay üç konserde sayfa çeviricilik yaptığım için Beethoven'ın piyanolu üçlülerini ve *Üçlü Konçerto*'sunu; Rahmaninov, Richard Strauss ve Dmitri Şostakoviç'in çello sonatlarını oldukça fazla hem kayıttan dinledim, notadan takip ettim hem de canlı olarak en yakından dinleme fırsatım oldu. Şostakoviç çok aşina olduğum ya da sıklıkla dinlediğim bir besteci değil. Dinlediğim eserlerin tabii ki repertuvarımda olmasını ve bu eserleri çalabilmeyi çok isterdim fakat profesyonel piyanistler için bile oldukça yoğun çalışma isteyen eserler bunlar. Bu günlerde piyanolu oda müziklerini ve yaylı dörtlülerini özellikle dinlediğim için size de Fauré Quartett, Alban Berg Quartett, Borodin Quartet ve Emerald Piano Trio'yu dinlemenizi tavsiye ederim.

Asude Karayavuz
Mezzosoprano

Sodalı Kek

Malzemeler
3 adet yumurta
5 kahve fincanı şeker
2,5 kahve fincanı sıvı yağ
8 fincan elenmiş un
1 paket vanilya
1 paket kabartma tozu
1 adet portakal veya limon kabuğu rendesi
1 şişe maden suyu

Tarif
Şeker ve yumurta kabarıp, şeker tamamen eriyene dek çırpılır. Portakal ya da tercihinize göre limon rendesi sıvı yağ ile beraber karışıma eklenir. Ardından elenmiş un, vanilya ve kabartma tozu ilave edilerek karıştırmaya devam edilir. Kıvamı yoğun olan hamurun akışkanlığını sağlamak için maden suyu eklenerek yoğurulur.

Akışkanlık kazanan karışım yağlanmış kek kalıbına dökülür. Önceden 200 derecede ısıtılmaya başlanmış olan fırına konulur ve kızarana dek pişirilir.

Kekin pişip pişmediğini kontrol etmek için, küçük bir tahta şiş ya da bir makarna çubuğu kekin dibine kadar batırılır. Eğer çubuk tamamen kuru ise nefis bir kek yapmışsınız demektir. Afiyet olsun!

Tavsiye edilen müzik

Bedrich Smetana'nın *The Moldau* adlı eserini tavsiye ediyorum. Eğer Deutsche Grammophone etiketi ile çıkan James Levine idaresindeki Viyana Filarmoni Orkestrası yorumu olursa tadından yenmez!

ANDANTE

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi

ANDANTE DERGİSİ ABONE FORMU

Adı - Soyadı: .....
Kurum Adı: .....
Adresi: (Lütfen 09:00-18:00 saatleri arasında bulunduğunuz adresinizi belirtiniz.)

.....

.....

Vergi Dairesi, Vergi No, T.C.Kimlik No: .....
Fatura Adresi: .....

.....

Şehir: ..... **Posta Kodu:** .....
Ülke: ..... **Telefon:**.....
İş Telefonu: ..... **Faks:** .....
Cep Telefonu: ..... **E-posta:**.....
Doğum Tarihi: ...../...../.....

Talep ettiğiniz eski sayıları lütfen yazınız.
1-31. sayılar: 5 TL, 32-61. sayılar: 6 TL, 62-95. sayılar: 7 TL, 96-107. sayılar: 8 TL
108-116. sayılar: 10 TL, 117-143. sayılar: 12 TL, 144-145:15 TL,
146-153.sayılar ve güncel sayı 154: 18 TL
6 aylık (6 sayı) bireysel abonelik: 108 TL, kurumsal abonelik: 250 TL

ÖDEME ŞEKLİ

Kredi Kartı
Sipariş bedeli olarak ..... TL'nin aşağıda belirttiğim kredi kartı hesabımdan çekilmesini istiyorum.

Kart Sahibinin Adı Soyadı:.....
Kart No: .....
Son Kullanma Tarihi:..... **Güvenlik Kodu:** .....
İmza:..... **Tarih:** .....

Banka Havalesi
Hesap Adı: Ömer Serhan Bali ve Reşide Ahu Ünalp Adi Ortaklığı
Hesap Bilgileri: Garanti Bankası Acıbadem Şubesi
Şube Kodu: 404 **Hesap No:**6299111
IBAN: TR61 0006 2000 4040 0006 2991 11

Ödemenizi yaptıktan sonra bilgilerinizi içeren bu formu banka dekontu ile birlikte 0216 326 39 20 no'lu faksa, info@andante.com.tr ya da Ömer Serhan Bali ve Reşide Ahu Ünalp Adi Ortaklığı Akçaağaç Sok. Görhan Apt. No:1/1A Acıbadem 34660 Üsküdar / İstanbul adresine gönderiniz. Telefon: 0216 325 27 13 E-posta: info@andante.com.tr

MISSION

YENİ QX SERİSİ

Hi-Fi Choice
GROUPTEST WINNER

Persona Elektronik Ltd. Şti
1388 Sokak No 17/a 35220 Alsancak - İzmir
(232) 463 00 07 - info@dukkanhifi.com

DUKKANHIFI

Kitap Kurdu Yayınları'ndan Otizm kitapları alanında ödüllü bir klasik!

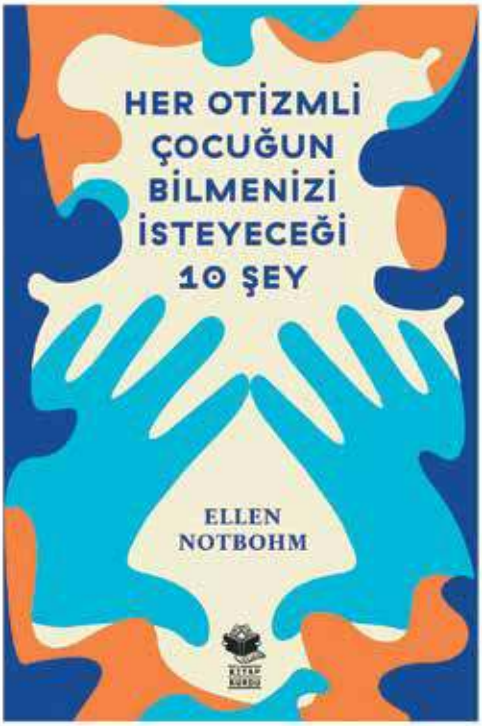

Ellen Notbohm'un ilk yayımlandığı tarihten itibaren tüm dünyada otizm camiasının en sık başvurulan kitaplarından birine dönüşen ödüllü klasiği genişletilmiş yeni baskısıyla nihayet Türkçede!
Bu kitap otizmli çocuklarının davranışlarını anlamak yolunda ebeveynlere ışık tutacak.

www.kitap-kurdu.com.tr bilgi@kitap-kurdu.com.tr facebook.com/kitapkurduyayinlari instagram.com/kitapkurduyayinlari twitter.com/kitap_kurdu_yay

Kitap Kurdu Yayınları'ndan yeni kitaplar...

KİTAP KURDU

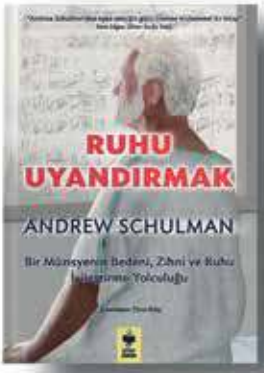

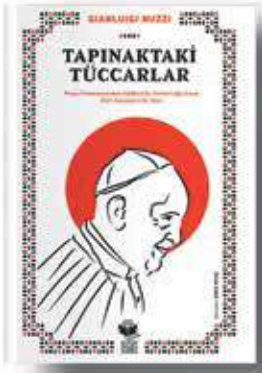

D&R babil nezdi REMZİ KİTABEVİ pandora www.kitapkurdu.com kitap İMGE microbe eganbg

www.kitap-kurdu.com.tr bilgi@kitap-kurdu.com.tr facebook.com/kitapkurduyayinlari instagram.com/kitapkurduyayinlari twitter.com/kitap_kurdu_yay

BİFOKART ile

Borusan Sanat etkinliklerini

öncelikli, ayrıcalıklı,

indirimli izleyin

BİFOKART ile

Borusan Sanat etkinlikleri ile ilgili öncelikli bilgi sahibi olur,

BİFO'nun seri biletlerini öncelikli alabilir,

BİFO biletlerinde %30'a varan indirimden yararlanabilir ve daha birçok avantaja sahip olabilirsiniz.

AYRINTILI BİLGİ İÇİN 0 (212) 705 87 87
(Pazartesi-Cuma saat 10.00-18.00 arası)

ANBORUSANBOI
ANATSANATSANA

BİFOKART Programı
İstiklal Caddesi No: 160A Beyoğlu 34433 İstanbul
T 0 (212) 705 87 87 **F** 0 (212) 243 33 76
info@borusansanat.com **www.borusansanat.com**